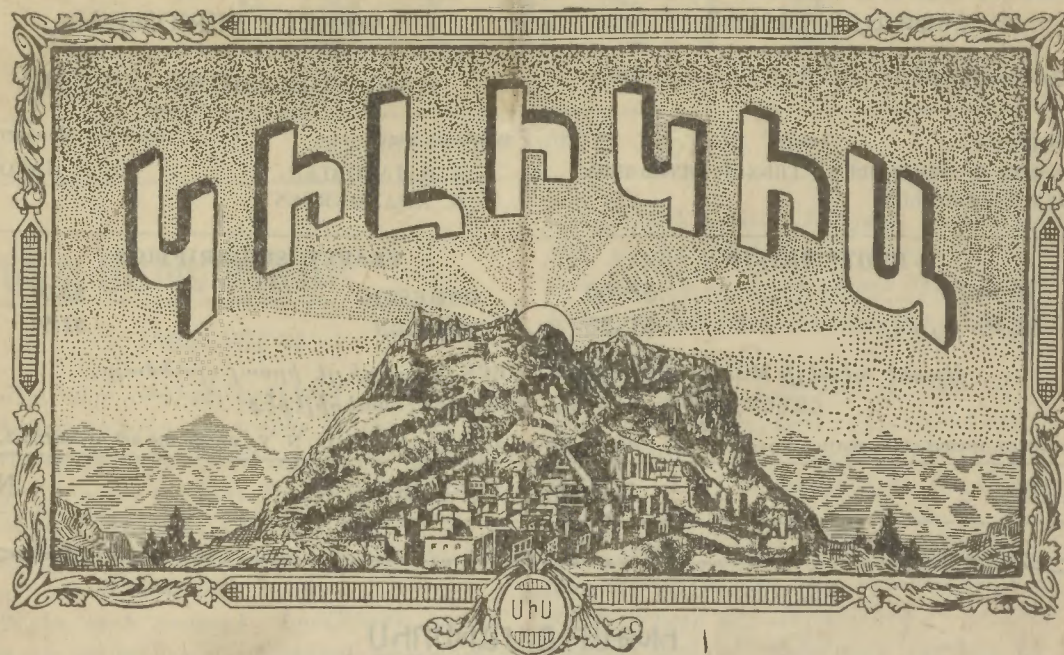

ՃԻԼՏ 3

ՆԻՒ ԵՕՐԻ, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 28, 1918

ՆՕ. 52

ՄԻՒՆՏԵՐԻՉԱԹ

ՊԵՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ԷՐԱՆԵՅԵ ԵԷ՞

ԹԻՐԻԲ ՕՖԱՊՐԵՄԱՆ

«ԿԻԼԻԿԻԱ» ՏԸՎԱՄ ԷՏԷՉԷՐ ՄԻ՞

ԶԱԼԻՄԼԵՐԷ ԳԱՐՇԸ ՇԷՏԻՏ ԼԻՍԱՆ

ԱՂԸԶԱ ՏԻԳԳԱԹ ԷԹՄԵԼԻ

ՄՕՐԿԸՆԹ ՀՕՆԸՆ ՇԷՀԱՏԵԹԻ

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

Weekly Periodical

“CILICIA”

Published by

HAIG PUBLISHING CO., 138 E. 26th St., New York

Կ Ի Լ Ի Կ Ի Ա
ԻԼՄԻ, ԱՆԻԱԳԻ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻ
ՀԱՅԹԱԼԸԳ ՂԱԶԷԹԱ

Ճիւմաա էրթէսի կիւնլէրի ցէթ օլունուր

Մուհաբբիլէր՝ Նաեիր՝
 ՍՏԵՓԱՆ Պ. ԵԱԳՈՒՊԵԱՆ ԼՈՒՏԵՐ ԵԱԳՈՒՊԵԱՆ
 ՀԱՅԿ ԱՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

CILICIA

A Scientific, Moral and Political

WEEKLY PERIODICAL

Published by

HAIG PUBLISHING COMPANY

Editorial Staff: S. B. JACOBIAN
 H. ADADOURIAN
 Business Manager: L. B. JACOBIAN

ԱՊՕՆԷ ՊԷՏԷԼԻ

Սէնէվի\$2.00
 Ալթը ալթը\$1.25

YEARLY SUBSCRIPTION

DOMESTIC\$2.00
 FOREIGN\$2.50

Ապօնէ պէտէլի MONEY ORDER եւ HECK թարիզիլէ իրաւ օլունմալը,
 CHECK իչիւն 5 սէնթ ֆազլա կէօնտէրիլէրէք

Entered as second-class matter November 13, 1916, at the post office at New York, N. Y., under the act of March 3, 1879.

Vol. III.

December 28, 1918

No. 52

ԻՒԹԱՐ Ը ՄԱԽՍՈՒՍ

1. Ամէրիգա դաղէթալարը սաչքի ճիւնէթէն ֆիլէթիլէրին իքի գաթլա-
 տլար, քիաղըտլարընը իսէ 2—3 գաթ էշվէնլէշտիրտիլէր: «Կիլիկիա» նէ՝
 ֆիլէթ արթըրտը, նէ՝ քեաղըտընը ֆէնալաշտըրտը: Ումարըզ քի, ապօնէլէրի-
 միզ պունու հիսապա ալարագ, դաղէթա պէտէլինի տէրչալ եօլլամաղա հիմմէթ
 էտէրլէր:

2. «Կիլիկիա»նըն սէնէսի Յունվարտան Յունվարա տըր: Շաչէտ պիրի
 մէճպուրի օլարագ 6 ալթը սըփարըշ էտէրսէ, Յունվարտան վէ եախօտ Յու-
 լիստէն պաշլամալը տըր: Արատա սըփարըշ էտէրլէր՝ Յունվարտան եա Յու-
 լիստէն սըփարըշ կիւնիւնէտէք կէչէն վազթ իչիւն տախի թէէտիլէ էթմէլի տիր-
 լէր:— Պու կիպի ապօնէլէրէ՝ կէչմիշ նումէրօլարտան վար իսէ կէօնտէրիլ իզ:

3. Ատրէսլէրինի թէպտիլ էտէրլէր անիտէ պիր գարտ իլէ էսքի վէ եէնի
 ստրէսլէրինի (ինկլիզէ եազարագ) պիզէ պիլտիլմէլէրի արզու օլունուր:

4. Էտրէս թէպտիլաթընտա, վէ շախսի չէքլէրտէ 5 սէնթ կէօնտէրիլմէք
 կէրէք իտիլինէ տաիր միւքէրրէրէն էտիլէն իխթարաթը պազըլար կէօրմէմիշ-
 լէր կէօրիւնիլօր: Լութֆէն պու խուսուսլարա տիզգաթ օլունսուն: Ապօնէլէր
 պու կիպի ուֆագ սաշլաճագ չէլլէրտէ հիմմէթլի պուլունարագ պիզի խալի
 ֆազլա մէսարիֆտէն գուրթարմըշ օլաճագլար:

Պիշնիւմի մուխապերաթ աթիտէֆի ատրէսէ կէօնտէրիլմէլի՝

HAIG PUBLISHING COMPANY

138 EAST 26TH STREET

NEW YORK. N. Y

ՊԵՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ԷՐՄԵՆԻՅԷ ՆԷ՞

Հէր պիւր Հագիգի էրմէնիյէ պու կիւնլէր Հէյէճանլը կիւնլէր օլտուղընը պիւր իզ: Հէր քէս մէրազ իլէ սիւալ էտէյօր, «էրմէնիյէ պիւր շէյ օլաճա՞զ մը»: քիմսէ թէէմինաթլէ ճէվապ վէրէմէյօր: Իշիմիգտէ էն ազլլը օլանլար սապը թափսիյէ էտէյօրլար, Հալ պու քի սապրա քէն-տիլէրին տէ մէճալը Եօզ:

Կէչէն կիւն Հագիգի էրմէնիյին պիւրի՝ «էյէր պու տէֆա տա միլլէթիմիգէ պիւր շէյ վէ-րիլմէզսէ քէնտիմ իշիւն էօլլաճիւ թէրճիհ, է-տէրիմ» տէյօր իտի: Մուճաիլէյհին նէ տէմէք իսթէտիլիի թուհըմըղըն թա տէրինլէրինտէ Հիսս էյլէտիք, զիրա օլ տէհէթլի թասալվուր պիլի տախի ըհաթսըզ էտիպ, չօզ կիճէլլատէ ույդուճուզը գաշըրըյօր:

Հէր քէսէ պուճաճա ճէսարէթ վէ իւմիտ վէր տիքտէն սօնկրա էյէր շու պէլլէտիլիմիզ ֆուր սաթտա էլիմիգէ պիւր շէյ կէչմէզսէ առէմլէրին էիւզիւնէ նա՞սըլ պազաճաղըզ, քէնտի քէնտի-միգի նէ՞ իլէ թէսքին վէ թէսլիյէ էտէճէյիզ, պիլտէ զաշրիլէրէ թէպլիզ էտէճէք պիւր խայր-լը խապէր իւմիտի գալաճա՞զ մը:

Էրմէնիյէ ՈԷ՞. կէչմիշիմիզ պու սիւալա ճէ-վապէն տէյօր քի, զիգըլմէթ ֆուրսաթլարտան էէթէր գատար իսթիֆատէ էթմէտիմիզ, տիւշ-մէն ույդուտա, սիզ ույանըզ իքէն լազըմ օլան թէտարիքի կէօրմէտիմիզ. վազթլարըն փէյ-զաճընը անլայրպ անա կէօրէ Հարէքէթտէ գու-սուրը պուլուճաճաղըզ: Սազա կիթմէլի իքէն սօլա սէյիթիթտիմիզ, Եօզարը չըգմալը իքէն ա-չաղը էնաինիզ, վուրմալը իքէն տուրտուճըզ:

Պու սօն կիւնլէրտէ Մըսըր իւզէրի կէլէն խապէրլէրտէն անլաշըրըյօր քի, ճաՀիլ տէյու թաՀգիթ էթտիլիմիզ Թիւրքլէր՝ էրմէնի վալի-տէյի սիւրկիւն վէ գաթլ էթտիքտէն սօնկրա, անլէրին չօճուզլարընը թօփալըպ քէնտի էյթսմ

խանէլլէրինէ տօլտուրմուշլար, իսլաճիյէթի ա-լէրէ թալիմ էթմէյէ պաշլաճըշլար, վէ օլ չօ-ճուզլարտան նիշէլլէրի քէնտի միլլիյէթ վէ ֆա-միլլալարընա տիտ Հիշ պիւր շէյ տէրխաթըր է-տէմէյօրլար:

Պիւր վազըթ վար իտի քի, պիլ քէնտի էվ-լատարըմըզա միւքէմէլ վէ սաղլաճ պիւր թալիմ վէրիպ անլէրի միւթաթալէլ իշիւն Հագիգի էր-մէնիլէր, տիւրի Գրիսթիանլար, թէրպիլիյէլի ա-տէմլէր վէ էհլի Հիւնէր ութթատլար էտէպիլիլ իքէն էէթէր գատար վազիֆէ էթմէտիք, Գի-լիսա վէ մէքթէպիւն, իլմ ու սէնաաթըն գըլմէ-թիւն լալըզը վէճՀլէ պիլմէտիք: Ղայրէթ Եէ-րինէ իՀճալիյէթ թօլմալարը էքտիք, վէ իշթէ Եէր իլէ Եիշ պիւշտիք:

Վազըթ վար իտի քի, պիլ շարգըն տաՀա մուզալլաճ գալմալարընը վէ անլէրին նէսլլէրինի Գրիսթիան մէտէնիյէթի Եօլուճտա փէրվէրտէ էտէպիլիլ իքէն, Գիւրտիւ վէ Արապը Հաթթա գապա Թիւրքիւ պիլէ թէէսթի ի թալիմիմիզ ալ-թընա ալապիլիլ իքէն, անլէրի ունուտուպ սալթ քէնտի քէնտիմիգէ պազտըզ, գօնշուլարը-մըզըն իսլաՀը գազիյէսի իլլէրի տէ Հէմ քէնտիլէր Հէմ տէ պիլիմ իշիւն էլլէմ օլտուղընա ինան-մատըզ:

Իշթէ չիմտի անլէր պիլիմ չօճուզլարըմըզը ալմըջ քէնտի Եօլարընտա թալիմ Եալսօտ գալիմ էթմէյէ չալըշըյօրլար: Ա՛հ, պու Եօլտա գա՛ջ պիւնլէրմէ էրմէնիլէր զալպ օլաճազ, գա՛ջ պիւն-լէրմէսինին զիՀնինէ վէ թուհընա էքիլէն զէհր-լի թօլմալար նէսլ ի աթիլի խարապ վէ պէրպատ էթմէյէ գուլլանըլաճազ, պու կիւն մաղտուրլա-րըն էվլատլարը Եարըն քէնտիլէր պիլէր զատ-տար քէսիլիպ, պիլզաթ քէնտի միլլէթլէրինին պազիյէսինի թէլէֆ էթմէյէ չալըշաճաղլար:

Կէչմիշտէ գօնշուլարըմըզը Գրիսթիան էֆ-քաբըլլէ թէնվիլ վէ իսլաՀ էթմէյէ չալըշաա ի-տիք պու կիւն Հէմ տիւշմէնլէրիմիզին սալը վէ գուլվէթի ազալըր, Հէմ տէ տօսթ վէ Հէմթա-րաֆլարըմըզըն առէտի չօզալըր իտի, լաքին էթ մէտիք, պէլքի տէ լազըմ օլանըն թամմ աքսինի

հափարազ քէնտիմիդ իչիւն թէհլիքէ հազըրլա-տուզ:

Ախէր պէլլի պիր խաթամըզ անձնապատ-պանութիւն ճիհէթիյլէ իհմալ պուլունմամըզ օլտու: Քրիսթիանլըզը հանլըչ անլայդ պանլաթ մագուտ պուլունտուզ: Մուհաֆազա ի նէֆա ի-չիւն Ալլահըն թապիաթա գօյտուզը վասիթա-լարըն իսթիմալընտա գուսուր էթտիք: Վուրա-մազ եէրտէ դաչմազ էօյրէթտիք, մէյտանա չը-դաճազ եէրտէ կիզլէնմէք մէսլէքիւնի թուր-տուզ:

Քիւրտիւն չազմազըսընա դարչը չազմազը իլէ չըզմազ, թիւրքիւն հաթադանըն հաթադան լա դարչընմազ կէրէք իքէն պէքլէտիք, թա տիւշմէն Գրուսի թօփլարը վէ Մալգէր թիւֆէնք-լէրի իլէ սիւհալանըզ դարչընմըզա տիքիլինմէյէ տէք ուլուչուպ, իչ իշաէն կէչտիքտէն սօնկրա «Հայլա՛ր, ուշանալըմ, տիւշմէնի վուրալըմ» տէյու չազըրչմադա պաշլատըզ: Պիւնլէրմէմիդ «ոտքի ելլենք, չանտըր ջարդենք» տէյէմէք եէր տէ իչի թէրս ուճուհտան պաշլամազ իւզըէ «Չանտըր ջարդենք, ոտքի ելլենք» տէյու թէ-րէննիւմ էթտիք: Էվվէլա ալադա դալգմազսը-զըն տիւշմէնէ մուգապէլէ էթմէք միւմքիւն մի իտի:

Պիր էրմէնիւնիւն պազար եէրինտէ քէօյլիւ ի-լէ ախզ ու իթա էտէր իքէն հարըմ արչընտան ազ գիյատէ գալընչ օլան պիր Ամէլիգան փարչասը-նը էնիւնէ էօլչիւպ պիր արչըն վէ բուպ տէյու սաթտըղընը կէօրտիւք: Այնի եէրտէ տիկէր պիր էրմէնիւնիւն պիր քէօյլիւ դարըչա հազմա սաթար իքէն, «Անամ, ՊէՇ փարանը (տահա) գազա՞ն-մալազ մը» տէտիլինի իչիթտիք, — տախա լու-ղէթիւնի օլ գատար հալաչ թէլէֆֆիւզ էտէյօր իտի քի, պիչարէ քէօյլիւ դարը Հիչ Ֆարգընտա օլմայօր տու: «Պապալըն պօշնուճա, վառտալ-տան դարար էտէրիմ», հախօտ «Տիւնիմէ, իմա-նըմա, ծրար (կէօյն դարար) էտէրիմ» կիպի թապիլըլէրին Հիսապը հօզ:

Պուհուհուլա էրմէնի թուրփ, գօնչուլարը սուրբ տըր տէմէք իսթէմէյօրուզ, հաշա... գօն չուլարըմըզ հէր ճիհէթիլէ պիղաէն Լիլիլի իտիք-լէրինի պիլիլ իլ: Պու ճիւմիլէ իլէ պէրապէր էր-մէնի քէնտի ղէքհալէթ վէ ֆորսաթլարընը գօնչուլարըն ազըլմա պէօնլիւլիւնտէն իսթիֆա տէ էտէրէք, տահա զիյատէ մալ արթըրմադա սարֆ էտիպ, օլ մալլարը մուհաֆազասը ի-չիւն դափուլը աչըզ պրապտըյրնա աճընըր ըզ:

Կիրակիլէրի վէ հաֆթա կիւնլէրի քիլիսա վէ մէքթէպլէրիմիլին գափուլարընտան ազըն ազըն չըզըպ չարչուլարտան վէ թիւրք սօզադ-լարընտան կէչմէքտէ օլան կէնձ օլլանլար վէ գըզլարըմըզըն մուհաֆազասը իչիւն լազըմ օլան սիւհալը էլտէ էթմէյէրէք, գուրտ ինլէրի եա-նընտա գուզու սիւրիւլէրի պէսլէտիք, վէ պիր տէյնէք իլէ անլէրի կիւթմէքտէ օլտուզ:

Ուլունմ ու ֆիւնուհտա իլէրի օլան չօճուզ լարըմըզա մէքթէպտէ վէ էվտէ «տաճիկ ուշադ-լարընտան գօրգմազ» էօյրէթտիք, թանտը-ղըմըզ պիւնլէրմէ վալիտէյն արասընտա անձազ 3—4իւնիւ տէրիսաթըր էտէրիլ քի, քէնտի չօ-ճուզլարընա «գօրգմաչըն, լակոտլար սիլէ վու-րուրսա, սիլ տէ քէնտիլէրէ վուրուհ» տէմէքտէ օլմուշար: Կիլիկիատա Ձէյթուհ միւսթէնա օլտուլը հալտէ, հէր եէրին գօրգազըղը վէ կէվլէքլիլի պու տէտիլիմիլ նէվտէն իտի:

Օթուզ պէչ հաչընտա իլք տէֆա օլարազ, պիր օլունմազ (toş) բիվօլլըրը նէ՛ գօրգու վէ իւրքիւնթիւլէրլէ սըզտըղըմըզ տէրիսաթը է-տէրէք հէմ կիւլէր հէմ աճընըրըզ: Անամըզ թա-րաֆը ՁէՅԹՈՒՆԼԸ օլմասա պէլքի պու գատար պիր գաՀրըմանլըզա տա ճէսարէթ էտէմէգտիք: Էֆսո՛ւս քի, պու գատար գօրգազըղըլա 25 սէ-նէ միլլէթին էվլատլարընը թալիմ էթմէք վա-զիֆէսիյլէ մուվազգաֆ իտիք:

Գուսուր թապիլաթըմըզա օլմալըպ իլլա թալիմիմիլտէ օլտուլընը անլաթմազ իչիւն չու գատարընը տէմէլի իլ քի, 7—8 հաչընտա իքէն իսմի Աճմէտ վէ հաչտա պիղտէն պէօյիւմէք պիր Ձէրքէզ օլլանըն ալընա էլիմիլտէքի անախ-թարլա վուրուպ գանընը ազըթտըզ, իլք էվա-տըմըզ այնի հաչտա իքէն պիր թիւրք ազասընըն ուշաղընը պաղչէտէն տիւարը սիւրմէք իչիւն թաչալըպ պաչընը հարտը: Մարաչտա մէքթէպ ղէֆիլգիմիլ «Քաջ Վարդան» գաչլարմա տէֆա պիլգէ մուսալլաթ օլան տաճիկ չօճուզլարընը եէ ղէ վուրուպ տէօյմիւլ տիւր:

Կէչմիչտէ օլան խաթալարըմըզ զիքը իլէ անլէրտէն հազըր վէ միւսթազպլէ իչիւն տէր-լէր էօյրէթմէք իսթէրիլ: Պէլլի խաթալարը-մըզըն պիրի տէ՛ լուզումսըզ եէրէ սէօյլէմէք, տիլտէն ազգասիւրութիւն էթմէք օլմուշ տըր: Հա՛նկը սըրըր արամըզտա կիլիլ գալընչ, հա՞նկը վազթ տուլղու վէ լիսանըմըզ դապթ էտէպիւ-միլ իլ:

Պու սօն ֆաճիատա պիլէ «պիլիմ թա-

լաթ» տէչէրէք տիւշմէնի տօսթ պիւիպ Հէր սըր
րըմըզը անա աշտըզըմըզ, վէ Իթթիհատ վէ Թէ-
րազգը ճէմիւթ վէ Բիւպլէրինտէ Իմիտ վէ
Փլանլարըմըզ Հազգընտա Իւսթիւ աշըզ պէյա-
նաթտա պուլունտուղըմըզ Իշիւն տէյի՞լ մի քի,
Խասիմ զալամըզա կիրիպ անըն եէր ալթը եօլ-
լարընա լաղըմ գօյարազ սուրլարըմըզ պուրճ-
լարըմըզ պէր Հապա էթտի, վէ պիզի արասաթ
մէյտանընտա ափ աշըզ պրազտը:

Պու Հաֆթա 1919 սէնէսի Իշիւն «Կիլիկիա»
սըփարըզ Էտէն տօսթլարըմըզտան պիրի՞ պիր
սէնէիք տէ Հալէպտէ ֆիւլան զաթա կէօնտէրիլ
մէսինի արգու Էտէյօր: «Պէքլէ» եազտըզ օլ
տօսթըմըզ, «Պէքլէ», պազալըմ Հալէպ նիհա-
յէթ քիմի՞ն էլինտէ զալանազ...» (Պու սըրա-
տա Ամէրիգատան Թիւրքիայա մէքթուպ եա-
զանլար փէք Իհթիյաթլը պուլունսպար, էյի
էտէրլէր:)

«Կիլիկիա»նըն մուհարրիւրիլինտէ պիզի էն
զիյատէ շաշըրան նօգթա պու տըր քի, աճէպա
վաթան ը ասիմիզտէ մաթպաա վէ քէլամ Հիւր
րիյէթի սապիթ օլաճա՞զ մը, Խօզսա մաազ Ալ-
լահ էսքի կիւնլէր վէ էսքի ուսուլլաքտան էսէր-
լէր զալանա՞զ մը: Թիւրք րէթիմինէ, Իսլամ
թալիմինէ վէ Ալման Բիւթիւրինէ գարշը գուլ-
լանտըզըմըզ սէրպէսթ լիսան՝ պու կիւն մէտէ-
նի տիւննատա սէօյլէնիպ եազըլանլարըն զաիֆ
պիր Էանզօսը Իսէ տէ, Էինէ գալպիմիզ գօրգու
Իլէ նէպպան էտէյօր:

Էյլա՞հ, կէշմիշտէ նէ՞ տիւշիւնկիւիւզ լի-
սան Իլէ լաֆլար աթտըզ, Խասմի զապարթտըզ,
Թէհլիքէյի շօղալթտըզ, վէ պու կիւն Հազըր ըզ
այնի Խաթայը Թէքրարլամազա: Խաթիպլէրի-
միզ պիրպիւրլէրինի Թայիպ վէ զազէթալարը-
մըզ եէքտիկէրի մուսապազտա էվլէլէի գատար
Իլէրի կիթմէտիքլէրինէ սէվիլիլ Իզ, վէ արզու
էտէրիզ քի միլլէթ Խաթըր Իշիւն գալ ու գալ-
միմիզի տաՀա սըզը զապիթ ալթընա ալալըմ:

Պիզէ ատուլ ը էքպէր օլան զալիմ Թիւրք-
լէր, վէ պիր Թարաֆլը տիւշիւնէն պազը սա-
տէտիլ տօսթլար՝ Էրմէնիյէ Իսթիզլալիյէթ
վէրիմէմէսի Իշիւն սէօյլէյիպ եազըյօրլար:
Թիւրքլէրին տէտիյի Իւսթիւ աշըզ եալան վէ
Էիւզտէ Իքի Էիւզ սախթէքեարլըզ Խտիյինի
քէնտիլլէր տէ Հիսս էտէր, տիւննա տախի պի-
լիւր: Լաքին սաիր ճիհէթլէրտէ միլլէթիմիզ
Խըտմէթ վէ եարտըմ էթմիշ վէ Հալա էթմէքտէ
օլան սատէտիլ տօսթլարըմըզն պիզէ Էանլըզ

կէօրիւնէն էֆքեար վէ պէյանաթլարընը քրի-
թիքա էթմէքտէ Իհթիյաթլը պուլունալըմ:

Պիզէ պու կիպիլէրին պէնտլէրինէ գարշը
պէնտ, վէ քիթապլարընա գարշը քիթապ Էազ-
մազտա Իհթիյաթլը պուլունմալը ըզ: Թէքմիլ
Իսթիզլալիյէթիմիզէ Հէմէֆքեար օլմայանլար
Խուսուսի էնթրիքլէրէ պինսէն Իշլէյօրլար տէ-
լու տիւշիւնմէքտէ Իսէ, անլէրին ֆիքրինի Թէն-
վէրէ չալըչալըմ: Մէրքէզի տաիմա Պէյրուլթ օլ-
մուլ օլան պիր Միսիօնար պիթթապի Էրմէնի
մէսէլսինտէ սաՀիպ Ի Նուֆուզ սալըլամազ:

Վաթան վէ միլլէթիմիզի պիթթէճրիպէ պի-
լէն, վէ տօղրուտան պիզիմ Իշիւն Իշլէյէրէք սաշ
ազարթմըզ օլան պիր զաթըն (Տօքթ. Լ. Պար-
թընըն) րէսմի վէ զայրի րէսմի Թէպլիզաթընը
էլիմիզտէն կէլտիյի գատար Իհթիմամլէ Թէֆ-
թիշ Էտէրէք անլամըզ ըզ քի, օ ատէմ Էրմէնի
Իսթիզլալիյէթինէ ճան ու տիլտէն վազֆ օլուն
մուլ պիր զաթ տըր: Ազ կիւնլէրտէն տօգթօր-
լար, Նըրսլար, վէ պիր չօգ Իանլէրլէ սիւրկիւն
վէ վուրդուլարըմըզ արասընա կիտիյօր:

Պու զիյարէթին մազսէտի՞ սալթ միւհ-
թամինէ Իանլէ Թէվզի Ի օլմալըպ, Իլլա անընլէ
պէրապէր սիւրկիւնլէրի Թօփլալըպ Էէրլէրինէ
կէթիւրմէք, պիր սէօզ Իլէ Էրմէնի միլլէթինի
Իհէա գըլմազ տըր: Նէ՞ պէօյիւք պիր Իշ վէ նէ՞
կիւն պիր Թէշէպպիւս տիւր պու: Տօքթ. Պար-
թըն վէ րէֆիզլէրինէ, վէ անլէրին արգասընտա
տուրան Բիլիֆ Գօմիթէսինէ Թէշէքիւր սունա-
լըմ: Ալլահտան տիլէլլիմ քի պու Խայրիսահ
զաթլարը Իհտա վէ մուհաֆազա էյլէսին, վէ
պունլար վասիթասըյլա տիւշիւն միլլէթիմիզի
զալտըրսըն:

ԷրՄէնիՅէ Նէ՞ սիւալընա վէրէճէյիմիզ եա
լընըզ ճէվապ պու տէյիլ տիր: Միւնասիպ փրօ-
փապանտ Իշինի տախի միւնքին Ի մէրթէպէ Ի-
լէրի կէօթիւրմէլի Իզ: Սէվինէճէք շէյլէրտէն
պիրի վէ պիրինճիսի՞ Պօղոս Նուպար Փաշանըն
Թահթ ը րիյասէթիւնտէ պուլունան Ազգային
Պատուիրապիւթիւնըն սէնլէրտէն պէրու էվ-
րօփատա Հուզուրլէրի, վէ էմէք Հէմ ֆէտաքեար
լըզլարը Իլէ Իշլէմէլլէրի տիր:

Իքի Հաֆթա էվլէլ Ամէրիպա զազէթալա-
րընտան Իզթիպասլէ գարիունըմըզ Թէպլիզ
էյլէտիլիմիզ Խապէր, Էանի Ազգ. Պատուիրա-
պիւթիւն Թարաֆընտան Հալաստան վէ Կիլիկիա
նըն միւսթազիլ Իլան էտիլմէսի Խապէրի պու
տէֆա րէսմէն Թաստըզ վէ պէյան էտիլտի: Պու

փէք ազերւանէ վէ մէտէնի պիր միլլէթէ եազը-
շըր պիր փօլիթիզի թէչէպպիւս տիւր քի պիւ-
թիւն էրմէնիլէր եէք ավազ անըն իշիւն Ամին
չաղըրմալը տըրլար:

Պու կէչէն Կիրակի՝ միլլէթսաչարըմըզ-
տան պիրի սիւալ էտէյօր իտի քի, «Յարըն էր-
մէնիյէ ազատըզ վէրիլըրսէ Լոստաւորչական,
Բողոքական տավասը նէ՞րէտէ գալաճազ», Մէ-
կէր միլլէթիմիզ պո՞ւ գատար մը գարանըգտա
տըր քի, քէնտի Հիւրրիյէթինի էլէ կէչիւրտիք-
տէն սօնկրա յարաւնուանութիւն իտտիասըլա
իշինի կիւճիւլէ տիւշիւրսիւն:

Պիրազ տաճա գօնուշտուգտան սօնկրա ան
լատըզ քի օլ տօսթըմըզն ֆիքըրի՝ միւմքին իսէ
պու իքի քիւսալար պէյնինտէ պիր իթթիհատ
մէյտանա կէլէրէք, չու թէֆրիգաթըն գալըմա
սը արզուսը իմիշ: Օլ խուսուս մուհիմմ վէ մու-
գատտէս պիր մէսէլէ օլուպ, թարաֆէյն Հիւսն
ի մուաշէրէթլէ օլ պապտէ պիր անլայըշա կէ-
լիւրլէր տէյօւ իւմիտ էտէրէք, պուրատա չունու
տէմէք իսթէրիզ քի, Ազգ. Պատուիրակութիւն
իլէ պիր Ֆիքըր պիր ճան իշլէյէլիմ:

Աշվինէճէք ախէր նօթթա՝ միլլէթտաչըմըզ
օլուպ իւքինտէն պէրու կէնիշ Հայաստանըն իս-
թիզլալիշէթի իշիւն ճէնք էթմէքտէ օլան Զօր.
Թորգոմըն սուլ Հօնֆէրանսը միւտտէթինտէ
էվրօփա վէ Ամէրիգայը զիյարէթլէ, ասքէրի
նօթթայը նազարտան էրմէնիին մէվգի ի վէ
տէյէրի նէ՞ վէ մաթլուպը նէտէ՞ն իպարէթ օլ-
տուղընը Միլլէթէֆիզլէրէ պիւրմէք փլանը
տըր:

Էն մուգաիգալը հալլար իշինտէ պիլէ Միւթ
թէֆիզլէրլէ հան հանա տուրուպ ալի մէպտէ-
լէր իշիւն ճէնք էտէն ասքէրլէրիմիլին զիքրի վէ
ճէնէրալըմըզն Հուզուրը՝ Գօնֆէրանս սօֆրա-
սը էթրաֆընտա օթուրան գահրաման վէ տանիշ
մէնտանըն ֆիքըրի իւզէրինէ թէէսիր էտէրէք
էրմէնիսթան մէսէլէսինին սուրէթ ի հալլընը
գօլայլանտըրաճաղընա իման էտէրէք գալպ ի
ֆէրաշլէ պէքլէյէլիմ:

ԹԻԻԻԲԻ ՕՃԱՂԸՆՏԱՆ

Տիւրիսմաթըզ տէտիյի նէ ուճու պուճաղը
պիլինմէզ պիր տօլամպաճ օլտուղընը անլամազ
իսթէրսէն Թիւրք օճաղընտա էօթէտէն պէրու
չէվրիլէն ֆըրըլտազլարը պիր կէօզտէն կէչիւր:
Տիւնսա պիր էօքիւզիւն պուլնուղը իւզէրինտէ

Հարաքէթ էթտիյինէ կիւլէրիզ, լաքին էվրօփա
Թիւրքիւն փարմաղը իւզէրինտէ պէր տէվաճ օյ-
նատըղընը կէօրէրէք տուտաղըմըզը ըսըրըր ըզ:

Պու կիւն իքի եիւզ սէնէտէն պէրու «էօ-
լիւմճիւլ խասթա Հէրիֆի» թութուպ տուրան
չէյ՝ անըն իքի գափուլը օյունու, իքի եիւզլիւ
փօլիթիգասը տըր: Տէօրթ սէնէտէն պէրու
Թիւրք տօլապընը չէվրիլէն «Կէնճ Թիւրք»
թապիր օլունան գօճա իպլիսին «Իթթիհատ վէ
Թէրապը» չըրազլարը իտի. շիմտի փօլիթիգա
կիւճիւլէ տիւշտիյիւ կիպի անլէր կէրի չէթի-
լիյօրլար վէ իշին պաշընա գուրնազ ուսթատ
ԱՀմէտ Բիգանըն շայիտլէրի կէչիյօրլար:

Էվվէլէք պէնտիմիզտէ պու սատանայ փարն
սեցիլէրին օյուն փէրտէլէրինին չէօյլէ պիր քէօ-
չէսինտէն իշէրի պազտըզ, վէ ԱՀմէտ Բիգա
օճաղընըն Եիւզլէրինէ ըրիյա մասքէլէրի վէ սըրթ
լարընա գօյուն փօսթլարը տազընտըզլարընը
կէօրէրէք շաշտըզ, ալթընտա իսէ գուրտ գուլ-
րուղընըն սալլանտըղընա կիւլտիւք, վէ ԱՀմէտ
բիգայը Փարիզ Պուլվարլարը իւզէրինտէ պօյնու
պուրուզ, եիւզիւ ասըզ, կէօգիւնտէ կոկորդի-
լու եաշը օլարազ պրազտըզ իտի:

Շիմտի տէ օնտան տաճա տէրին պիր օյուն
օյնանտըղընը օգուլօրուզ: Պու կիւնքի զազէ-
թալարըն ըրիթթընա կէօրէ՝ իսթանպօլտա
Թիւրք Մէպուսան մէճլիսի՝ Տախիլիյէ Նէզա-
րէթինին թալէպի վէ Մուլթանըն ֆէրմանըլա
ազլ վէ թարտ էտիլիշ: Սէպէ՞պ... «զիրա պու
Մէճլիս էնվէր կիպի պիր խաին ի տէվլէթին
ինթիխապ քէրտէսի օլարազ, Ամիրլէրի գաշ-
կըն օլտուղըն իշիւն մէմուրլարը իշ պաշընտա
գալամազ» իմի՛շ!՝

Նէ՛ առալէթ, նէ՛ ինսաֆ, նէ՛ Հիւրրիյէթ
... էնվէր պու կիւն գաշկըն իմիշ... էյէր գա-
շըպ զաիպ օլմասա իմիշ, Թիւրք մաշքէմէսի ա-
նըն Հազզընտան կէլէճէք իմիշ իմիշ իմիշ: Մա-
տէմ քի էշէք գաշտը, (լաթէմսիւ, վէ լա թէշ-
պիւշ), սէմէրինի տէօյմէլի... օ տէլիւ, ամմա,
քի՞մ տիր պու առալէթ իւշմըլա իսթանպօլու
թիթթէտէն, վէ Մէպուսանը տիշարը էտէն...

Տէօրթ սէնէտէն պէրու թարիխտէ միսի
կէօրիւմէտիք վաշէթլէ էրմէնիյի մաշվ էտէր
լէր իքէն պու հսՀապ ը աոլ ու ինսաֆ գօնու-
լարըմըզ Հա՞նկը տէլիքտէ սազլը իտիլէր: Փար-
լամէնթի ազլ էտէճէք, էնվէրի, Թալլաթը վէ
ճէմալը Հիւքմ էտէճէք պիր գուվվէթ վար իմիշ
տէ նի՞շիւն օլ գուվվէթ՝ Շէյթանըն պիլէ իւր-

քեզնայի խաղաղասթլար իճրա օլուր իքէն էլինի
հա սէսինի գալարըմամըչլար տըր:

Յապէրին տաՀա հանկըլը եէրի շուրասը
աըր քի, Մէպուսանըն աղ ու թէպիտինտէն սօն
րա օլ առիլ գուվվէթ գանի օլմալըպ, էրմէնի
գըթալընտա գիմէտիէլ օլանլարը Տիվան ր Հար-
պա չէքիպ, սուչլուլարը գաՀր ու թէքտիր էտէ-
ճէք իմիշ: Է՛յ չէօլլէրտէ սէրիւմիշ վէ տէրեա-
լարա սիւրիւլմիւշ քէմիքէր, մէսրո՛ւր օլուն,
նիւհալէթ ճէՀէննէմ մէքՀամէթէ կէլիպ սիգլին
Հագգընըպ, իՀգապ կթմէր տիւշիւնմիւշ:

Էյէր պու սաՀիւհ իսէ, կէօլլէրի ալտըն
թիւրք գօնշուլարըմըլըն, էվլիյա սիֆաթլը
գապթիյէլէրիմիգլին վէ էնպիյա մէսնէտլի մէ-
մուրին վէ վիւքէլամըլըն վէ եէր եիւզիւնտէ
ԱլլաՀըն կէօլլէսի օլան Սուլթան ր գիշան, սիւ-
լալէ ի ալ Օսման, Փաթիւհ ի ճիւհան էֆէնտիմիգ
Հագրէթլէրինին: Հաթթա կպ ի միւշֆիդէմիգ
Համիտ ի Գըզըլ փատիշահըմըլըն թիւրպէ ի չէ-
րիֆլէրի միւնէվվէր օլտուն:

Իշթէ սանա պիր օլուն քի, Հիշ պիր օլունա
պէնգէմէգ: Միւրարիլէրտէն իպարէթ մուգալլիտ
պիր մէՀքէմէտէ իվրօփանըն կէօլլէնիւ քիւլլէ-
մէք իւզրէ պիր իքի առէմ գաթլէ Հիւքմ օլու-
նուր, եախօտ զաչապընա Հիւքմ կիյէր, պու եօլ
իլէ Հէմ չէմտան փաքլանըր Հէմ փիւլավ եաղլա-
նըր: Պու նէ՛ առիլ պիր միլլէթ տիր տէյու էվ-
րօփա փարմաղընը ըսըրըր, Հագգանիյէթ եէ-
րինէ կէլտի տէյու էֆքեար ր ամմէ րահաթլա-
նըր, մագտուրլար վէ մագթուլլար տա իսթան-
պօլտան Պազուտա, էրգըրուտան Մըսըրա գա-
տար եէր եէր չէօլլէրտէ թօփլանըպ Հօրա թէ-
փէրէք ալաչ չէքէրլէր:

Պիգ պու էՀէմմիյէթսիգ մէսէլէ իւզէրինէ
պու գատար աղըրլաննաչաճագ իտիք, էյէր
պոնտա տիփլօմաթլըպ օլունու սէգմէսէ իտիք:
Պու օլունլարը գուրանլարըն իսմլէրի տիլիմիգ
ուճոնտա օլուպ Հէման Հէման սէօլլէմէյէ թէճ
րիպլէ օլունուլօր իսէք տէ, չիմտիլիք սիւքիւթ
ի իիթիյար էթմէլէ մէճպուրիյէթ տուլուլօ-
րուպ: Ինչալլահ պու օլուն տա պօշա չըգար, վէ
պու տէֆա «էվրօփանըն խասթա առէմի» մէ-
տէնի վէ նամուսը գալմլար արասընտան տիշա-
րը սիւրիւլիւր:

Թիւրք էվրօփաաան չուլու փալասը թօփ-
լալըպ քէնտի փաթան ր ասիսի օլան Անատօլու
յա չէքիլին տէնիյօր իտի, կէլ կէօրէլիմ քի
կէՀէն կիւն զագէթալարըն պիրինէ տալը Անա-

տօլու օլան պիր առէմ աչըգ պիր մէքթուպ
եաղարագ թիւրք գալմընըն եօգլըլընտան պաՀս
Հտիյօր, վէ աալը էսասը իրիսթիան իլէ Եէ
Հոտիտէն տէօնմէ պիր ճիւհիւրիւն քէնտի ա-
նասըր ր գաթիյէլէրինէ ալըլարագ, աչըգտան
գալան գուրու պիր իսմին թարիտէն րէսիտ
օլմասընը թէքլիֆ էյլէյօր իտի:

Պու պապտէ պիգ կֆքեարըմըլըն էվվէլճէ
պէշան էթմիշ օլարագ, պուրատա թէքրար էյ-
լէրիգ քի, Տին ի Խալամը, Սալթանաթ ր Օս-
մանը, վէ Թալիմ ի Ալմանը, զէմանլարըն մէյ-
տանա կէթիւրտիլի պիրպիրինտէն գարարը իւշ
աֆէթի, տօնուգ թօփու Հտիպ ճէՀէննէմին
էսֆէլ ի սաֆինինէ աթմալը: Պու իւշտէն պիր
գըզըլմըմ պիլէ գալսա տիւնեանըն աթէշտէն
գուրթուլաճագը եօգ տըր:

Րէճա էտէրիգ, տէտիյիմիգ հանըշ անլա-
շըլմասըն: 200 միլէօն գալմ հաշասըն, անճագ
էլլէրինտէն օլ տին ի պաթըլ ալընըպ քէնտիլէ-
րէ նուր ր Հագիգի թէպշիւր էտիլսին: Թիւրք-
լէր սաղ գալըն, Հիւրը օլուն, անճագ թաճ
իլէ թախթ, գըլըճ իլէ գուվվէթ էլլէրինտէն
ալընսըն: Ալմանլար հաշասըն, լաքին սախթէ
վէ մուզիւր քուլթուրլարը (թալիմլէրի) Հա-
վիյէլէ պրագըլսըն:

Պու չէյլէր էրտէ կէճտէ օլաճագ տըր:

«ԿԻԼԻԿԻԱ» ՏԵՎԱ ՄԵՏԵՃԷՔ ՄԻ՞

Ապօնէլէրիմիգտէն չօգլարը իՀթիմալէն
«Կիլիկիա»նըն մուՀարրիւլի իլէ թապը տաի-
րէլէրինին պիրպիրինտէն ալը իտիլինի պիլ-
մէգլէր: ՄուՀարրիւլէր քէնտի էմէքլէրինէ մու
գապիլ իւճրէթ ալմալըպ Հասպ էլ իճապ պաղը
ուֆագ մէսարիֆաթը տախի քիսէլէրինտէն
հաիմըլար, վէ էօլլէ տէվամ էթմէլէ տէ Հագըր
տըրլար: Լաքին Հաթթա պէ Հաթթա արթմագ-
տա օլան թապիլէ մտարաֆընըն Փաղասընը թէ-
Հտիյէլէ նէ միւգթէտիր տիրլէր, նէ տէ պօրճ-
լու:

Իլքինտէն պէրու պու զագէթա քէնտի ապօ
նէլէրինտէն կէլէն իլէ իտարէյէ Հալըշմըշ, վէ
իքի պուշուգ սէնէ գարֆընտա եէքիւնէն 100 տօ
լարը սափուլմայան պիր մէպլաղ անճագ իանէ-
թէն գապուլ էյլէմիշ օլտուղը Հալտէ, կէլէն փա
րանըն Հէր պիր սէնթինի թապ իշինէ սարֆ էթ
միշ տիր: Մաթպաաճըյա կէլինտիքտէ, Հէր նէ

օլմուշ իսէ Ֆիլպէրէքէթ տէյիպ իշէ տէվամ էյ-լէմիշ, վէ Հիսապլարտան անլաշըլտընա կէօ-րէ անճադ cost պահասընը եանի քէնտինին իշ-ճիյէ վէ քէրէսթէյէ խարճլատըղընը անճադ էլէ կէշիրմիշ տիր:

Պու սէնէ (1919) իշիւն cost պահասընտան 3 եւ 4 տօլար ֆազլա վէրմէյէ իքի մուհարրիւր-լէր իլէ մաթպաաճը արասընտա մուգալէլէ իմ-զալանմըշ իսէ տէ, շիմտի մաթպաաճը օ պահա-յա իշլէյէմէգ օլտուղընը սէօյլէյօր, մուհարրիւր լէր տէ Հաֆթատա 25 տօլարը պիլէ նիճէ էլտէ էտէճէքլէրինի կէօրէմէյօրլար: Գեկտ. 26նըն աղաճմընատէք 1919 սէնէսի իշիւն օրտըր վէ-րէնլէրին սալըսը 230 դատար օլմուշ քի պու պի գէ լաղըմ օլանըն անճադ եարըսը տըր: Օլ պիր եարըսընը նէ՞րէտէն պուլաճաղըզ:

Պաղը տօսթլարտան ալտըղըմըզ մալիւմա-թա կէօրէ Հալա 50 դատար ապօնէլէրին իսմի կէլէճէք կէօրէլնիւյօր, վէ իլէրիտէ էսքի ապօ-նէլէրտէն 70 դատարը տաՀա իսմլէրինի վէրիւր-լէր տէյու իւմիւտ էտէպիլիւր իզ, քի պու եօլ իլէ ղաղէթանըն իըատը 1000 տօլար կիպի օ-լուպ, մաթպաաճը իլէ օլան գօնթրաթըմըզը դա փաթմաղա 250 իլէ 300 տօլար արասընտա պիր աշըզ գալըր: Պունու քի՞մ վէրէճէք: Իշպու 1918 սէնէսինտէն 60 դատար ապօնէլէր ղաղէթալը ալմըշ, վէ պու սօն կիւնլէրտէ պիլլէրիմիզի դա պուլ էթմիշ իքէն Հալա պօրճլարընը թէտիյէ էթմէմիշլէր:

Պու 60 ապօնէլէրին պօրճու 120 տօլարը մուհարրիւրլէրտէն պիրի մաթպաաճըյա քիսէ-սինտէն վէրմիշ օլուպ, եէրինի տօլտուրմադ ի-շիւն 1918 պաղիլէլէրինէ պէքլէյօր: 1919ն փարալարընը պիր պաշտան թօփլալըպ անընլէ 1918ին Հիսապընը գափաթմադ պիղինէս եօլու օլմալըպ, կէլէճէք սէնէ պու վաղթա տաՀա պէօ չիւք պիր աշըզ մէյտանա կէթիրմէք օլաճաղըն-տան, չալըշըլմըշ տըր քի պիր սէնէնին Հիսա-պընը օլ պիրինէ գարըշտըրմալըմ: Իշլէր շիմ-տիրքի Հալտէ պու մէրքէղտէ տիր:

Հալիմիզէ աշինա օլան պաղը տօսթլար՝ «Ճանըմ, գէնկինլէր պու իշէ եարտըմ էթմէլի» տէյօրլար: Ղաղէթալը շիմտիլիք 15 դատար միւհթաճինէ մէճճանէն եօլալօրուզ, վէ պէլքի 15 դատար տաՀա էօյլէլէր չըգապիլիւր: Պու կի-պիլէրէ, վէ Մըսըր, Սիւրիա կիպի եէրլէրտէ փէրիշան միլլէթաալարըմըզտան թիւրքճէ ան-ճադ սէօյլէյէպիլլէնլէրէ կէօնտէրմէնին պիր եօ-

լու պուլունուրսա, պաղը խալիսաՀ տօսթլարա միւրաճաաթ էտէպիլիւր իզ, լաքին Ամէրիգատա 20—30 տօլար Հաֆթալըպ եափան 50—60 քիմ-սէլէր պէլէշ ղաղէթա օգուսուն տէյու գէնկին-լէրտէն փարա իսթէմէյէ պիղիմ հիւղիւմիւզ թութմազ:

Իշին կիտիշինտէն էօյլէ անլաշըլտօր քի, «Կիլիկիա»յա Ամէրիգատա 500 ապօնէ պուլմադ փէք գօլալ տըր, էլէր պաղը տօսթլար քէնտի եէրլէրինտէ պուլունան միլլէթաալարըն պաղը լարընը կէօրէրէք իսմլէրինի պիզէ եօլալար իսէ: Հաթթա պու ղաղէթանըն 600 եափան 700 վէ կիթ կիթ 1000 ապօնէյէ իմքեանիլէթ վար կէօրիւնիւյօր: Պու եօլտա Հէմ ղաղէթա միւն-տէրիճաթճա արթապիլիւր, Հէմ տէ մուհարրիւր-լէրէ էմէքլէրինէ մուգապիլ պիր շէյ գալըր: Եէր եէր պու կիպի պիր դալրէթ իշիւն իսթար վէ րէճա էտէպիլիւր իսէքտէ, քիմսէլէ ճէպը եա սիթմէ էթմէյէ քէնտիմիզի Հաղըզ կէօրմէյօ-րուզ:

Մուհարրէրաթ տալիւսինտէ պաղը ապօ-նէլէրտէն կէլէն մէքթուպլար էյի իսէ տէ, պա-ղըլարը չօգ պիր մանալը շամիլ տէյիլ տիրլէր: Պունլարտան պաղըլարընը կէրի պրաղըլօրուզ, պաղըլարընըն գուլրուղընտան ալաղընտան քէ-սէրէք քէնտիլէրի գուշ պիշիմինէ գօյմաղա չա-լըշօրուզ, պաղըլարընը տա «Ուսթամըն աալը իմտըր, էլիմտէն կէլէն պու տըր» տէյիպ Հէ-զար շէրմ իլէ ապօնէլէրէ պուլուր էտէյօրուզ: Հէլէ փօլիթիգա ալէմինէ աիտ շիլլէրտէն օսան-մըլըզ, պախուսուս քէնտի հաղտըղլարընը քէն-տիլէր մէտՀ էտէն շալիլլէրին թատաղ շիլլէ-րինտէն:

Հաղիգաթէն մուհիմ պիր տէլէճէքլէրի օ-լուպ անը տա տէմէնին ուսլուպունը պիլլէնլէր-տէն րէճա էթմիշիք քի «Կիլիկիա» վասիթաալը-լա էՀալիյէ սէօյլէսինլէր: Պաղը տօսթլարա տա անլաթմաղա չալըշմըշ ըզ քի լութֆէն սէօյլէմէ-տէն իսէ տիլլէմէյէ Հիմմէթ էթսինլէր: Մա-Հալի խապէրլէր, շիրքէթ իշլէրի, վէ սիւրհիւն լէրին աՀվալինէ տաիր էլիմիզէ Հէր նէ կէշմիշ իսէ մէմնուէն ալըպ, ղաղէթամըզ գօյմուշըզ: «Կիլիկիա» վասիթաալըպ պիր տէրէճէ էրմէ-նիճէնին թաՀսիլ վէ թամիմինէ օլան ճէՀտիմի-զին իւմիւմ թարաֆընտան Հիւան ի գապուլ պուլ մատըղընա աճընը ըզ: Պէօյլէլէր պիլիւնլէր քի Ազատ Հալաստան թէէսիս օլունտուղը կիպի ար թըզ էրմէնիլէրէ թիւրքճէ լիսանտա ղաղէթա

հօգ տըր: Օլ կիւնիւն կէմէսինի տէ Հասրէթլէ պէքլէյօրուզ:

«Կիլիկիա» իբի պուշուզ սէնէտէն պէրու էվլատ Ե վաթանըն պիր սընֆը իչիւն էլինտէն կէլէն խըտմէթի էտէրէք անլէրէ միւլիյէթ վէ տիւնեա Հազզընտա քէնտի փէյղամլարընը վէր-տի: Պատէպին օլ միւպարէք ալազատա տէվամ-լէ, Նոր Հայաստանըն միւթտէսինի տէ թէպլիղ էթմէլէ միւլթէտիր օլաճա՞գ մը, չիմտիտէն պիլէմէզիդ: Արզու էտէրիդ քի էլ էլէ վէրիպ կէթիմ գալմը օլան տիյարըմըզըն իհեասը ի-չիւն պու իշտաշըղըմըզտա տէվամ էտէլիմ, վէ չիմտի չօզճա երզմադ իչիւն գուլլանտըղմըզ գալմի պոնտան սօնկրա տօղրուտան պինա ի-չիւն իսթիմալ էտէլիմ:

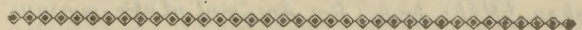
Պու սէնէ «Կիլիկիա տէվամ էտէճէ՞ք մի» սիւալընա մուհարրիլէր արզու իլէ էվվէթ տէ մէյէ Հազըր տըրլար: Եյէր Մաթպաաճը վէ ա-պօնէլէր տէ այնի շէյի տէյէպիլիլէրսէ, էս-քի սէնէյէ էլվէտա տէյիպ եէնի սէնէյի իւմիտ վէ սէվինճլէ իսթիպալ էտէրիդ:

Պէնտին պուրայատէք օլան զըսմընը եազ-մը օլարազ օգուճասը իչիւն անը մաթպաաճը-լա թազտիմ էյլէտիք: Օղույուպ պիթիրտիք-տէն սօնկրա, «Եյէր Հէր քէս էլինտէն կէլէնի էտէրսէ, պէն տաթի քէնտի Հիսսէմէ տիւշէնի եափարըմ» տէյու ճէվապ վէրտի: Պոնուլն իւ-զէրինէ շէրիք մուհարրիլէ մէքթուպ եազըպ, սէնէ միւշապէրէսի վէ փլանը իչիւն քէնտինի Նիւ Եորքա չաղըրտըզ:

Մուճաէլէյ Հ թէքմիլ ֆէտաքեարըզ վէ մու վաֆֆադիյէթ իլէ «Կիլիկիա»յա իշտաշըղէ էթ-տիյի կիպի, պու կիւնլէրտէ թէրճէմէսինէ պաշ-լատըղը Մօրկընթօնըն Պէնտլէրի իլէ զազէթա-յա խուսուսի պիր շէվգ վէրմէքտէ տիր: Պիզիմ անլատըղմըզա կէօրէ Հիշ պիր էրմէնի զազէթա սը՝ Շարգ մէսէլէսինէ վէ միլլէթիմիլին էօմ-րիւնէ պու գատար սըզը ալազատը օլան պիր քիթապը այնէն թէրճէմէ վէ նէշը էթմէյօր: Պու նատիտէ ֆուրսաթ իչիւն գարիուլմըզը թէպ-րիք էտէրիդ:

1919 սէնէսինսէ զազէթամըզըն սիւթիւնլէ րինի խուսուսի օլարազ սիւրկիւն վէ վուրղուլն միլլէթիմիլին պազիլէլէրինտէն կէլէն խապէր-լէրէ Հասր էտէրէք, օլ պապտէ մէրազը գարի-ուլմըզա ֆաիտէլի մալիւմաթլար վէրմէյէ չա-լըշաճաղըզ: Պու պապտէ ապօնէլէրիմիլին պի-զէ մուալէնէթ էթմէք իւզրէ էլլէրինէ կէլէն մէք

թուպլարը թարաֆըմըզա կէօնտէրմէլէրինի րէճա էտէրիդ:

ԶԱԼԻՍԼԵՐԷ ԳԱՐՇԸ ՇԷՏԻՏ ԼԻՍԱՆ

Պիր միւտտէթտէն պէրու Պօսթըն շէհրինին էն մարուֆ զազէթալարընտան պիրի պուլուճան Հէրբուլըն միւլլիֆի քէնտի պէնտ ի մախուս-լարընտա (խմրադրական) Ալմաճլարըն վա-շիլիքլէրինէ գարշը Հազգ իւզրէ փէք շէտիտ լի-սան գուլլանմազտա իտի: Սալիս Ամէրիգալը վէ ատալէթ վէ Հազիգաթփէրվէր ՀՀալի պու պէնտլէրի զիյառէսիլլէ փէսէնտ էտիպ, անլէ-րի խահիլլէ օգուճազտա իտիլէր: Հէրբուլըն գա-րիյուլը արասընտա պիւա շիւպէն շու աթիտէքի սընֆլարա այիտ օլան քիմսէլէր պու պէնտլէրէ իթիրազ էթմէքտէ իտիլէր,— Փրօ-Ճէրմաւլար եա Ճէրմաւֆիլլէր (Գերմանամուլ), փէսի-ֆիսթլէր (մուհարէպէլէ գարշը օլանլար) վէ Ալմանեատա տօղմուշ վէ եա էճտատը Ալման օ-լան Ալման Ամէրիգալըլար:

Պիր գաշ կիւն էվվէլ Պօսթըն ճիւլարընտա վազի մարուֆ պիր քիլիսէնին վաիզի Հէրբուլըն միւլլիֆինէ պիր մէքթուպ կէօնտէրիպ, Ալ-ման մէսլէքինէ գարշը միւմաիլէՀին գուլլան-տըղը շէտիտ լիսան փրօթէսթօ էլլէտի: Իշ-պու փրօթէսթօյա գարշը իսէ Հէրբուլըն տիկէր վաթանիքիլէր գարիյուլը փրօթէսթօ էտիպ, միւլլիֆ Ալմանեալա վէ Վիլհէլմ իլէ չանթէ-քէլլէրինէ օլապիլիլի տէրէճէ շէտիտ լիսան եա գալէմ գուլլանմազա Հազգ սէպէպի օլտու-ղընը իտտիա էթտիլէր: Միւլլիֆին շէտիտ լի-սանընը «Հազըլը» ատա էտէնլէրտէն իշթէ պի-րինին մէքթուպընը մէալը:— «Կիլիկիան մէն պալարտան անլատըղմըզա կէօրէ, պու կիւն սարթ Յրանսատա իշպու ճիւլան մուհարէպէսի նէթիճէսի օլմազ իւզրէ 120 ասքէր վէ մէմուր իքի կէօլլէրիլլէ իքի գօլլարընը գալ էթմիշ, 125 ասքէր իքի կէօլլէրիլլէն վէ իքի այազլա-րընտան մահրուճ գալմըշ վէ պէշ ասքէր տէ Հէմ կէօլլէրիլլէն, Հէմ էլլէրիլլէն Հէմ տէ այազ-լարընտան օլմուշ տըրլար: Պէօյլէ տէՀէլէթլի աֆէթլէրին վազուլինէ սէպէպ օլան քիմսէ (Գալըր Վիլհէլմ) Հազգընտա շէտիտ լիսան գուլլանմազ ճալիզ տէյիլ իսէ եա քիմի՞ն Հազ-գընտա ճալիզ: Վէ պէօլլէսի պիր քիմսէյէ նէ՞ ճէզա թէրթիպ էտէրպին:»

Պալատէքի մէքթուպըն մուհարրիւրի սալթ Ֆրանսատաքի պու կիպի պիշարէ սագաթլարը պիքը էթմիշ իտի: Եւ մուհարէպէնին պաշպա մէմէթէթլէրաւ հուսուլէ կէթիւրմիշ իտիյի մէմուհէ վէ մալթուլլէրի, սագաթլարը վէ տիւշիւնլէրի վէ պիւնլէրճէ միւլօնլըգ մալ վէ վարիյէթ թէլէֆինի տիւշիւնլէթ օլուրսան վէ պունլարա տա պիւր առէմ սէպէպ օլմուշ իտիւնի տէրիսաթր էտէրսէն, օլ վալթ շէտիտ լիսան վէ քէսքին գալմմին տաշա պին պաթ շէտիտ վէ քէսքինինի գուլլանմապ իշիւն սէնտէ պիւր արգու ուշանմա՞գ մը:

Հէրլուրն միւլլիֆինի փրօթէսթօ էտէն վաիգէ գարշը փրօթէսթօ էտէնլէրտէն պիւր տիւկէրինին տէ մէքթուպընըն զիւպաէսինի վէրէյիմ: — «Ալման մէմուրլարը էլինէ էսիւր տիւշէն ապէրլէրիմիգ սուսուգլըգտան պալըմա րատտէլէրինտէ իքէն իշէճէլէրի սույը Ալման ապէրլէրի էլլէրինտէն չարփըպ էէրէ սէրփմէլէրի, Ալման Կարմիր Խաշ թիմարճըլարը խասթէ էսիւրլէրիմիգէ չօրպա վէրիւր իքէն, չօրպա չանաղընըն իշինէ թիւքիւրմէլէրի, աճըլգտան թագաթլարը գալմամըշ օլան էսիւր ապէրլէրիմիգէ Ալման մէմուրլարը էքմէք փարշալարընը քէօփէլէրէ էքմէք աթար կիպի աթմալարը — իշթէ պէօյլէսի վաշէ, միւտհիշ վէ ինսաֆա մուղայիւր մուամէլաթա միւսսատէ էտէն պիւր գալմա եւ հիւքիւմէթէ գարշը Հանկը՞ Հիսսիյաթ սաշիպի շէտիտ լիսան գուլլանմապ:

Իշպու միւքիւրմէլէրին զիւքիւրմէլէրի մազաէտիմիգ մէսէլլէի Կիլիկիա իւզէրինէ չէվլիւմէք տիւր: Կիլիկիանըն միւլլիֆ վէ մուհարրիւրլէրի Ալման սապըգ իմփէրաթօրը, Ալման սիյրէթ սիլլիլի, սուրաթսըլըղը, սիւսիւլըլլիւյիւ, ինսաֆսըլըղը, հայտուտըղը վէ տէսիւնէճիլիյի հազընտա շէտիտ լիսան գուլլանմըշ վէ հալա գուլլանմապտա տըրլար: Ալմանլարըն էթմիշ իտիւրլէրի սիյասի վէ իւնսի, չարսի, միլլի վէ քիւլլի հէր էտէպսիլլիյի էիւլլէրինէ (պաթաշ-րիւր) վէրտիքաշն պաշգա, պէտէվի թիւրքլէրէ տէ «էյվալլաշ» տէմէլիպ անլէրին տէ Ֆէրտլէրինին վէ հիւքիւմէթինին եւ տա (հիւքիւմէթ սիլլիլիյին) նամուսսըլըգ վէ եամանլըգալընը վէ սըրթլան վէ գալիւնլարտան տաշա եւվուգ ազըլընլըգալարընը գապադ կիպի մէյտանէ տէ օթմէյէ չալըշմըշ տըրլար: Անլէր կէօլլէլէրինտէն գօրպանլար սընֆընա ալիտ տէյիլ տիւրլէր: Վէ լաքին պէօյլէ եագտըլարընըղը

օգուլան պապը քէսլէր, «Պու լիւզուճընտան Փազլա շէտիտ պիւր լիսան տըր: Ալմանա վէ թիւրքէ գարշը շէտիտ լիսան գուլլանմըլմասըն, տիւշմէնէ աֆվ էթմէք — (օ տա Ալման կիպի եաման վէ թիւրք կիպի օմուղը քիւրթիւնլիւ պիւր տիւշմէնէ) — քէսքին վէ աճը լիսան գուլլանմապ Քիւրթիյանլըղըն լուհընա մուղայիւր տիւր» տէյիւ տիւշիւնմիւշ օլապիլլիւրլէր: Պէլքի պազըլար սալթ տիւշիւնմէք իլէ իքթիֆա էթմէլիպ, միւլաշապալարընը լիսանէն տէ պէյան էթմիշ տիւրլէր: Պունլարը սալթ զամնմապ տէմէյօրուգ, էօյլէ իտիւրլէր տէլլի ի գալիմիգ տէ վար: Հապիպաթին պաթ ու պէյանը վէ վաթ ու իյգաշը պապընտա Կիլիկիա քէսքին լիսան գուլլանմապտան վապ կէշէճէք զանն օլունմասըն: Իճապը Հալիսաէ Հագիպաթը սէօյլէմէքտէն վէ միւքին ի մէրթէպէ գուլլէթլի լիսան գուլլանմապտան Կիլիկիա իճթիւնապ էթմէգ վէ էթմէլէճէք տիւր: Մալկա էսթ վէրիթաս, էք փրէվէլապիթ — «Հագիպաթ պէօլիւք օլուպ ֆիւթուհաթը զագանմապ տըր»: Իճապը Հալինտէ Հագիպաթ իսթըր իշիւն շէտիտ վէ աշըգ լիսան գուլլանմապ, քէօրէ քէօր, ճանվէրէ ճանվէր, պուտալա իսէ պուտալա տէմէք Քիւրթիյանլըղըն լուհընա մուղայիւր տիւր տէլլէնլէր, էֆէնտիմիգ միւլալի Փարիսեցիլէրէ գալիւնլար, սօլուճըլար, զատտարլար, գալիւմլէր վէ քէօր գլաղուղլար թէսմիյէ էտիպ անլէր Հագընտա օգուտըղը վալլարը (պիւր նէվ անաթէմա, մարանաթա վէ աֆօրօղլարը) ունութմուշ օլմալլար: Միւլֆսիտլէրէ «էնկէրէք նէսիլ» ալաղսըլլարա «զինաքեալար», մալփէրէսթլէրէ «Հարամիլէր» վէ հիւլէպադ վէ ֆիթ նէքեար Հերոփղէսէ պիւրաթէրէտտիւտ «թիւքի» տէյիւ խիթապ էտէն Հալիմ վէ լաքին տտիլ Յիսուս գալիմի, զատտարը, ճանիյի, ճէպպարը աշըգ լիսան իլէ թէվպիւր վէ քէսքին թապիւրաթ իլէ թագիւր էյլէտի:

Պունտան գաթ ի նազար, Ալմանեանըն սապըգ իմփէրաթօրընըն քէնտի էհալիսի վէ սալի միլլէթլէր իւզէրինէ կէթիւրտիյի խալալ օլունմապ տէրէճէտէ հիյալէթլի պէլալար Հագընտա, շիմտի պիլղաթ քէնտի ճիւնսիւնտէն օլան քիմսէլլէր պիլլէ վիլլէլլի ճանի ի էքպէր վէ մուլիւրիպ ի միլլէթ տէյիւ տտու էտէյօրլար իսէ, (հէլլէ անըն Հագընտա միլլիսարճա Ամէրիւ գալը, Իթալեան վէ պաշգալարըն թաշըտըղլարը էֆքեարը պէր թարաֆ էթ) եւ անըն էիւ-

գիւնտէն պու գատար գիւնն չէքմիշ օլան պիզ
Հայլար աղղըմըզը հուճուպ, տիլիմիգի հու-
տուպ, էլիմիգի հուճուպ րահաթ սաքին եէրի-
միգտէ օթուրալը՞մ մը: Էվիմիգ րահաթ, պաշը-
մըզ սէրին վէ էթրաֆըմըզտու պուլունան հէր
չէյ սաատէթէ միւսթարա իքէն, րահաթ րա-
հաթ օթուրալիլիլիլիլ: Ամմա էվիմիգ թուլուշ
մուշ վէ ալէվլէրէ գուրպան օլմագտա իքէն, է-
լիմիգի, աղղըմըզը հուճուպ վէ տիշիմիգի սը-
զըզ օթուրամագըզ: Պիր Հայ միլլէթի Հալինտէ
պիզիմ ճանըմըզ, ճիլէրիմիգ հանմըզ վէ Հալա
հանմագտա տըրլար: Պինլէրճէ մինի մինի չօ-
ճուզլարըմըզ աճըլգտան էօլմիւշ, օն պինլէր-
ճէ նազէնիմ պաքիլէրէրիմիգ վահշի Թիւրքլէր-
վէ գուտուրղան Քիւրտլէրին մուրաար էլլէրինէ
տիւշմիւշ, եիւզ պինլէրճէ կիւզէլիմ իֆֆէթլի
գատընլարըմըզ իլէ սունա պօլլու պապա եի-
կիթլէրիմիգ սահրա սիւրկիւնլիւլիւ, գըլըճ աղ-
զը, իլլէթ, աճըլզ, սուսուզըզ, տէնիգ վէ ըր-
մագ սուլարը վէ նէվանէվ իշքէնճէլէր իլէ ախ-
րէթէ կէօշ էթմիշլէր տիր: Հէվի պու Հէյալէթ-
լի վուզուլը իճրա էտէն էլ մէտէնիլէթտէն պի-
պէհրէ Թիւրք էսալըն էլի, օլ գանլը էլի գը-
մըլտատանն սէսի իսէ Ալման Եագուպըն սէ-
սի իտի:

Թիւրք Ալմանն գուլլուզը եա պուլլուզ
գուլլը օլտուլը Հալտէ, վէ եախօս Ալման Թիւրք
ճանվէրինին պաշը իքէն, գուլ աղասընա հէր
Հալտէ միւթի իտի: Եինէ տէ աղղըն Թիւրք զէ-
վալը ֆիլլէթիմիգի եէրլէ հէքսան էթմէյէ մագ
սէտ էթմիշ իքէն, Ալման անա, «Տուր, չէք է-
լինի, չէքիլ պիր հանա վէ եէրինտէ րահաթ
օթուր» տէմէտի: Պէօլլէ տէմիշ օլսա իտի Թիւրք
Հայըն պիր թըրնաղընա եա սաշընըն պիր թէ-
լինէ պիլէ տօգուլնմագա ճէսարէթ էտէմէզ ի-
տի: Հալ պու քի Ալման Թիւրքիւն էլլինի թուլթ
մամասը չէօլլէ տուրտուն, անընլա իլպիր օ-
լուպ անըն էլիլլէ պիսուշ Հայըն իվինի երզտը,
գօլլարթըր քէստի, պաշընը կզաի, քէօքիւնիւ
պիշտի, ճանընը հագտը, գանընը իշտի: Էթ-
մէտիլի խապասաթ գալը՞մ մը: Պու տէտիլէ-
րիմիգ սալթ պիզիմ իտտիամըզ տէլիլ, իլլա ին-
կիլ, իթալեան վէ Ֆրանսըզ պիթարաֆ միւ-
ֆէթթիլլէրին թագրիլլէրի վէ Հաթթա պաղը
Հագիպաթֆիլլէրի վէ ինսաֆը (գամիր, գիմ-
մէթ սահիպի) Ալման մուհարրիլլէրին ատալէթ
վէ ինսանիլէթ նամընա վէրտիլլէրի չէհատէթ
լէր տիր: Եագըն վագթլարատէք Քէօլմիլէ Զայ

թուլիկ նամ մարուֆ Ալման ճէրիտէսինին Իս-
թանպօլ մուսպիլի Տր. Հէրի Շթիւրմըրըն «Իս-
թանպօլտա կէշիրտիլիմ իքի մուհարէպէ սէ-
նէսի» նամ քիթապը պու տէտիլլէրիմի թաստիգ
էտէրլէր: (Իլլէրիտէ պու մէշէուր քիթապը
թէրճէմէ էտիպ, անըն միւնտէրիճաթընը գարի-
յունըմըզա պիլտիլլէր մագսէտինտէ իզ:)

Ասրլարտան պէրու գալիմ վէ միւլթա-
սիւպ Թիւրք պիզիմ պաշըմըզըն պէլասը իքէն,
կէօյա պու պէլա եէթմէզ իմիշ կիպի շու սօն
սէնէլլէրտէ պիր տէ Ալման արֆէթի պաշըմըզա
չըզըզ, Թիւրք վէ Ալմանն միւլթիլէրէ փոր-
ճանքը Իսրայէլ գամմընըն պաշընա կէլէն օն
արֆէթէ պէտէլ կէլտի: Վէ պու իքի արֆէթի պիր
պիրիլլէ մուգալէսէ կտէճէք օլուր իսէք, «Որմ
խըմ իլէ պուրունսուզ, պիրի պիրինտէն ու-
ղուրսուզ» ւէմէյէ մէմպուրիլլէթ Հիսս էտէյօ-
րուզ:

Խիւլասա: Ի քէլսմ, Թիւրքիւն ասրլարտան
պէրու պիզէ էթմիշ իտիլի գուլմարը վէ շու
սօն տէօրթ սէնէլլէրտէ Ալմանն մէքուշ պօ-
յասընըն մէյտանէ չըզմասը վէ միլլէթիմիգէ
տօղլու կէօսթէրմիշ իտիլի ատալէթի խաթրա
կէթիլլէրէք, «Հիմի է՞լ լոնմֆ, եղբարք, հիմի
է՞լ» տէրիլ: Թիւրքիտա իքէն աղղըմըզ աշա-
մագ իտիք: Պու ազատ տիլարտա պիլէ վաթա-
նըմըզտա կէրիտէ գալմըզ օլսն սէվկիւլիլլէրի-
միգէ պիր գիլան կէլմէսին տէլիւ «չէքէ տիւ-
զէն» տալլանըր իտիք: Վէ լաքին միլլէթիմիգի
կզմիշ օլսն պիր միլլէթէ վէ անըն ճինայէթ չէ-
րիքինէ արթըզ միւլաիմանէ՞ մի մուամէլէ էտէ-
լիմ: Անլէրէ հալը պալը լաֆլա՞ր մը սէօլլէ-
յէլիմ: Միլք ու միլլէթի խարապ էտիպ, սալթ
մէնաֆի ի շախսիլլէ վէ իզզէթֆէրէսթիլլէրի-
նէ խըտմէթ էտէն Թալաաթ վէ էնվէր կիպի իզ-
պալ ալմըսը ճանվէրլէր, վէ պիր միլլէօնը միւ-
թէճալըզ սուշուլզ Հայլարըն գանընա կիրիպ,
ալթը միլլէօնտան գիլատէ էվրօֆալը եիկիթլէ-
րին մէճուշ հա մագթուլ տիւշմէլլէրինէ սէպէպ
օլսն ճանի ի էքպէր Վիլհէլմ իլէ անը արգալա-
յան միլլէօնլարճա Ալմանլար Հագզընտա պիլ-
տիլիմիգի հուտուպ օթուրալը՞մ մը: Անլէրին
ճիւրաթ էթմիշ իտիլլէրի խապասաթ, ճինայէթ
վէ Փրսք ու Փիւճուրա կէօ՞գ մի հուճալըմ:
«Հիմի է՞լ լոնմֆ, եղբարք, հիմի է՞լ» Արթըզ
պրչապ խըրթլաղա տալանտը:

(ՎԵՐ.) ՀԱՅԿ ԱՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

ԱՂԸՁԱ ՏԻԳԳԱԹ ԷԹՄԷՔ

Մամալարըմըզ վէ անլէրին մամալարը փէրի վէ տէվ հիքեայէլէրի իլէ քիււիւքէրի էլլէն-տիրմէք, պազը տէրէճէ թալիմ էթմէքէլ պէրա-պէր անլէրի գորգուտուրլար իտի սախի: Աղ-զընը աշտըզընտա լաթ տուտաղը եէրտէ իւսթ տուտաղը կէօքտէ տուրան տէվին տաղլար կի-պի իրի տիշլէրի աստէճի իւրքիւտիւր վէ կէճէ ըուշալարընա կէլիւր իտի:

Շիմտի տէվ հիքեայէլէրին չօզ ալան սա թան Խօզ իտէ տէ, իւմ ու մէտէնիյէթին քէշֆ էթտիյի հազիգաթէն թէշլիքէլի ուֆաճըզ տէվ-լէր հազընտա չօզ հազընտա սէօյլէնիյօր, վէ խուրտէպին ճամլարը արգասընտա անլէրին հա-շալըզ քիւրէմէլէրի, ճէնք էտիպ էօրմէլէրի ըէլ իւլ ալն միշահատէ օլունուլօր:

Շու սօն 15 հաֆթա գարֆընտա քիւրէլ ի գէմին էհալիսինտէն պիր գաշ միլեօնընը եէրէ սէրէն Սփէնիք Իմֆլիւէնգանըն տախի ճըրմլար վասիթասըլլէ սիրայէթի անլաշըլարազ, օլ պասպտէ լազըմ կէլէն տիգգաթ վէ իհթիմամ հազ գընտա չօզ սէօյլէնտի, եինէ տէ էքսէրիլէթ ա-ճաիպ պիր վազիթէսիլիքէլէ էնվա ը մուխաթա-րաթա կիրիթթար օլտուլար:

Աղըզա տիգգաթ էթմէք՝ մանէվիտէ օլտը-զը կիպի մատտիտէ տախի էօմրիւն էն մուհիմմ ֆարզը տըր: Սասթալարըն աղըզնտան վէ վիւ-ճիւտինտէն չըզըզ քիւրէլ ի հալլաշը տօլտու-րան պիհիսապ ճըրմլար՝ պիր պէտէնտէն տիլէ ըինէ կէշմէք իշիւն աղըզ էն միւնասիպ հօլ պու-լուրլար, պէօյլէճէ կիրտիքէլէրի կէրի մուրտար վէ պէրպատ էտէրլէր:

Ճըրմլարըն պէսլէնիպ չօղալմալարը իշիւն պիլճիւմէլէ հալլանաթա օլտուլը կիպի իւշ շէյ լազըմ տըր, ըլլճապ էէր, ըութուպէթ վէ թա-ան: Աղըզ՝ խուսուսա տիգգաթսըզըզ հալլին տէ պու իւշ շէյլէրի շամիլ օլարազ ճըրմլար ի-շիւն զալէթ միւնասիպ պիր մէքեան օլուր: Պիր թէք ճըրմ 24 սասթա 17 միլեօնա եէթիշտիյի սատէ հիսապ գաիտէսի իլէ թէֆթիշ վէ թաս սըզ օլունմուշ տըր:

Տէվլէրին տիշլէրի արասընտա ինսան վէ ճամուս պէտէնլէրի զալպ օլուպ կիթտիյի կի-պի, տիգգաթսըզ տաթմէլէրին տիշլէրի արասըն տա տախի թասմ գըրընթըլարը վէ նէֆէսլէ կի-րէն սաիր շէյլէր սիվիշիր վէ թէաֆունլէ միլեօն

լարճա ճըրմլարա էէմ օլուր: Պէօյլէճէ ուֆա-ճըզ աղըզլար էէմ սահիպլէրինի էէմ էթրաֆ տաթիլէրի հէլաք էտէպիլէճէք պիրէր ճէհէնէմ հէյէթի ալըրլար:

Աղըզ սալթ պիր մաիպէն օլմալըպ, օրատան ճիլէրէ միտէյէ վէ պուրուսա հօլ կիթտիյի հալ-տէ, հուտուլան լօզմալար, իշիլէն սուլար վէ թէնէֆթիւս օլունան հալա էէմ հասըլ օլան սալ հալարլէ օրատան պէտէնին տախիլի ալէթլէրի-նէ գէշը վէ էօլիւմ կիրէր: Քէզա էօքսիւրիւք ագսըրըզ, թիւրթիւք վէ իւֆիւրիւք իլէ ալնի գէշը էթրաֆա սաշըլըր:

Գուլազտա աճը զիֆթ, պուրուսա գըլ-լարտան սիւպիլէ, կէօզտէ քիւրիւք սիյէճի օլա-րազ ճըրմլար օրալարտան փէք սէրպէսթ իշէ-րի կիրէմէլլէր, լաքին աղըզա սիյէճսիլ պօս-թան կիպի հէր ալաղը գալիան կիրէր չըգար: Պըլըզ վէ սապալ իտէ փէք թէմիլ թութուլմա-տըզլարը հալտէ, աղըզը մուհաֆազա էթմէ-տիքտէն մատա անըն թէշլիքէսինի գաթ պէ գաթ արթըրըլար:

Պու տէնիլէնլէրտէն գօլալճա իսթինթամ օլունապիլի քի, թէմիլլիք պիւթիւն պէտէն ի-շիւն օլտուլընտան չօզ զիւտալէ աղըզ իշիւն լա-զըմ տըր: Թաամտան էվիլէ վէ սօնկրա, սասալ լալն զալպտըզնտա վէ ագշամ հաթաղա կիր-մէզտէն, քէզա կիւնտիւզիւն միւմքին օլապիւ-տիյի գատար չօզ տէֆա աղըզ ըլլը սու իլէ չալ զամազ, վէ ֆըրշա իլէ տիշլէրի թէմիլլէմէք կէրէք տիր:

Հէր ըսաթ կէլէն եէրէ թիւքիւրմէք, մէյ-տանտա սէրպէսթ ագսըրըպ էօքսիւրմէք փէք մուզիւր պիր առէթ տիր: Պէօյլէ սըրալարտա մէնտիլ գուլանըլմալը, վէ օ տա սըզ սըզ տէ-յիշիլիպ էյիճէ գալնատըլարազ հալլանմալը: Էն թէշլիքէլի աստէթլէրտէն պիրի՝ չօճուլարը էօիմէք տիր: Չէհըլի էօփիւլլէր... նէ՝ գա-տար պիսուլարըն էօլիւմիւնէ սէպէպ օլմուշ:

«Սաղլամ ֆիքը՝ սաղլամ վիճուտա մէվ-ճուտ» տէնիլէն հազիգաթա իթիրազ էթմէմ, վէ լաքին նիշէ սաղլամ վիճուտըլարտա իսաթէ ֆիքը՝ վէ նիշէ իսաթէ վիճուտըլարտա տախի սաղլամ ֆիքը պուլունտըզընը թէսլիմ ու իթի-րաֆ էտէրիմ:

Կ. Մ. Տատըրեանըն «Գըսսէտէն Հիսսէ» քիթապընտան ալընմըշ տըր

ՄՕՐԿԸՆԹՆՈՆԸՆ ՇԷՀԱՏԷԹԻ

ՊԱՊ 3

1914ին Յունվարընըն իպթիտաւնտա
ինվէր 32 սիննինտէ օլտուղը Հալտէ Հարպիյէ
նազըրը ինթիխապ օլտունտու: Վէ օլ վազթըն
Հէփ մարուֆ Օսմանը սիյասիյունը կիպի էն-
վէրին տէ աւըր աչան թազըմընտան զուհուր էթ-
միշ օլտուպ, «Խնգըլապ զահրիմանը» ինվանընը
քէսպ էթմիշ իտիյիտէն, Թալաաթ անը օլ մէս-
նէտէ չըգարտը: Մէրզում Հէր նէ գատար Հար-
պիյէ մէսէլէրինէ վազըֆ իտի իսէ տէ, Հարպ
տաիրէսինտէ պէօլիւք պիր ֆիւթուհաթ քէսպ
էթմէմիշ իտի: Վէ լաքին էնվէր Թիւրքիա կի-
պի պիր մէմէլէթտու մուվաֆֆազիյէթ պուլ-
մանըն պիրիճիք խասսէսինէ կանի քիւսթալա-
լըզա մալիք իտի: Էտէճէյի պիր իշ իշիւն թէզ
գարարա կէլիր, վէ միւսթազպէլիի վէ լազըմ
կէլիր իսէ էօմրիւնիւ պիւլէ թէհլիքէյէ գօլուպ
կէօզիւնէ ալտըրը պիր մազսէտի պաշա չըգար-
մազա չալըջըր իտի, վէ ճէհալէրինտէ տէ պիր
պիրինի միւթէագզըպ Հալ ու քէյֆիյէթլէրտէ
թալի քէնտինէ կալէր օլմուշ իտի: Եագըջըրը
էիւզիւնէ Հէմ ուֆազ վէ լաքին չէվիք վիւճիւ-
տիւնէ պազան պիր քիմսէ անտէ ինսաֆսըզըր
վէ սօղուգգանըրը պուլունտուղընը անլայա-
մազ իտի: Վէ անտէ պուլունան վէ Հէր ամէ-
լինտէ սաիզէ Հալինտէ խըտմէթ էտէն խօտիէ-
րէսթիւք վէ Հըրս Ը շան անա զահրիէն պազան
Հէր քէսէ մալիւմ տէյիլ իտիլէր: Տօսթըրը ա-
նա «Քիւլիւք Նափօլէօն» լազապընը վէրմիշ ի-
տիլէրի կիպի քէնտիսի տէ «Պէն Հազիգաթէն
էօյլէ իմ» դանըջընա կէլմիշ իտի:

Էնվէր Հարպիյէ նազըրը օլուր օլմազ Վան-
կընՀայմ անըն արգասընը թափըզլայըպ «Ալ-
մանեա սէնին արգանտա տուրույօր» տէյէրէք
անը միւտաՀանէլէրլէ չիշիւմէյէ պաշաաւը:
Էնվէր տէ տօսթըրը իլէ միւտաՀէպէթ սըրա-
սընտա քէնտինին Ալմանեա յա տօղրու օլան Հիս-
սիյաթընը տաիմա զիքը էտէր իտի: Շու Հալտէ
Էնվէրին Հարպիյէ նէզարէթինէ Թայինի Ալման
կանըն ֆիւթիւհաթը տէմէք իտի: Քէնտի տաի-
րէսինին տիւմէնինի էլինէ ալըր ալմազ, Հէր շէյէ
էէնի պիր տիւզէն վէրմէյէ պաշաաւը վէ պէն-
իմլէ մալիֆի միւտաՀէպէթլէրինտէ մէմուրիյէ-
թինի իսթէտիյի կիպի իտարէ էթմէք շարթըլ-

լա անը գապուլ էթմիշ իտիլինի պանա պիւտիւր-
միշ տիր: Պու մազսէտինի տէ մէվգի ի իճրայէ
զօյմազա տէր ագապ պաշաաւը:

Մէրզումըն իւք իշի Օսմանը օրտուընը
Փրուսիալը գալըպընա տէօքմէք իտիյաէ տէ,
Թալաաթ քէնտի կիպի Ալման միւթապը տէյիլ
իտի: Ալմանեանըն տալուընը չալմազ մազսէ-
տինտէ օլմայըպ քէնտինին Հէփ ճէհալէրի պիւզ-
զաթ քէնտինին վէ զօմիթէնին ինթէրէսօլարընը
իլէրի կէօթիւրմէք իշիւն իտի: Վէ լաքին օր-
տույը քէնտինէ Հէմէֆթեար էթմէտիքճէ մազ-
սէտինէ մուվաֆֆազ օլմազաճաղընտան, էն-
վէրի քէնտինէ սըզը իշաաշ էթմէյէ վէ իթթի-
Հատ վէ թէրազզի զօմիթէտինէ ախտ սիյասի-
յաթտա անընլա բէֆիդ օլմազա մէճպուր իտի:
Պախուսուս մազսէտինի պաշա չըգարմազ իշիւն
գուվլէթլի պիր օրտույա ինթիյաճը օլտուղըն-
տան, քէնտինէ կարտըմ էտէպիլէճէք օլան պի-
րիճիք մէնպաշա, կանի Ալմանեա տէօնտիւ:

1913ին սօնլարընա տօղրու ՎանկընՀայմ
վէ Թալաաթ գարար զըլմըշլար իտի քի, Գալ-
լըր Օսմանը օրտուընըն Եէնիտէն թէշէքիւ-
լինտէ Օսմանը Հիւքիւմէթինէ կարտըմ էլլէ-
սին: Թալաաթըն պանա տէտիյինէ կէօրէ պու
թէշէպիւստէ Թալաաթըն մազսէտի Ալմանեա-
յը իշինէ կարաթմապ — քէնտինէ ալթ էթմէք
իտի, Հալ պու քի Ալմանեա տա Թալաաթը քէն-
տի իշինէ ալթ Հալինտէ գուլլանըյօր իտի:

Սօնկրատան Թալաաթըն խասպասաթը մէյ-
տանէ չըգտը իսէ տէ, պէնիմ դանըմա կէօրէ
օլ վազթ քէնտի կէօնիւլլէ Ալմանեանըն էլին-
տէ պիր ալթ տէյիլ իտի: Պէնիմ զիմէտիսէլ
պուլունտուղըն պիր վազաա պու տէտիյիմի
թաստիդ էտէր: Տիւվլէ ի մուազգամանըն Թիւր-
քիւյա յա օլան ալազասընը Թարիֆ էտէր իքէն,
Մ. Մ. Ամէրիգա Հազըրտա պէն պիր շէյ տէ-
մէմիշ իտիմ վէ ֆիւլապի օ վազթտա Մ. Մ. Ա-
մէրիգա իլէ Օսմանը Հիւքիւմէթի տրասընտա
մուհիմ պիր մուտմէլաթ ճէրէկան էթմէմիշ ի-
տի:

Թիւրքիլէր Թիւրքիապա պիզիմ միւթօնլար-
ճա տալըրլար սարֆ էտէրէք մէթէպլէր թէէ-
սիս էթտիյիմիզի վէ պուլըրըն էթմէթտէ սալթ
ինսանիլէթ բուՀընտան թէշլիդ օլունտուղընը
վէ պիզիմ սալթ իտէալ արգասընա զօշան պիր
գալմ իտիլիմիզի կէօրէրէք, պիզէ Հայրան գալ-
մըշլար իտի: Պինաէն ալլէ Հէփ միւլլէթլէր ա-
րասընտա Թիւրքիապա քէնտի նէֆսի ինթէրէ-

«օլարընա իշխմէյէն պիր միլլէթ վար իսէ օ տա Ամէրիգա Հէալիսի խախի գանըշընա կէմիշլէր իտի: Պիլիմ թիւրքիատա մուսնէլաթ և թիւն-
ճարիյէմիզ փէք վասի տէյիլ իտի: Սթէնտէրա Օլլ Գամփրնի կազ եաղը սաթմագտա, վէ Սին-
կըր դումփանեսար Հալարա վէ Բուսլարա տի-
քիշ մաքիալարը ֆիւրուսթ էթմէքաէ օլուպ,
պիզ տէ թիւրքիատան թիւթիւն, ինճիր, խալը
վէ միյան քէօքիւ ալըյօր իտիք:

Պունլարտան մատա Օսմանը Հիւթիւմէթիյ
լէ պիզիմ պիրիճիք միւնսնէպէթիմիզ միսի-
նէրլիք իշի վէ մէթէպլէր թէէսիսի իտի: Ամէ-
րիգա Պալգան փօլիթիգասընա դարըշմատըղըն-
տան եա տա թիւրքիանըն թագսիմինէ ինթէրէ-
սօսը օլմատըղընտան իտի քի, թալաաթ պէնիմ-
լէ Օսմանը Հիւթիւմէթի մէսէլէլէրի Հազգընտա
սէրպէսթէ միւզաքէրէյէ կիրէր իտի:

Իշպու միւսսահէպէթլէր էսնասընտա պէն
քէնտիլէրէ էլիմտէն կէլէն խըտմէթի իֆա էթմէ
յէ արզուքէշ իտիլիմի պէյան էթմիշ իտիլիմ սէ-
պէպտէն, թալաաթ վէ վիւքէլա մէճլիսիինն ա-
զալարը թիւմարէթ մէսէլէլէրիստէ պէնիմլէ միւ-
շալէրէ էթմէլէրի էքսիք օլմագ իտի:

Իսթանպօլա միւվասէլէթիմտէն ազ սօնկ-
րա Իսթանպօլըն Ամէրիգան թիւմարէթ օտասըն-
տա պիր նութզ իրատ էլէտիմ քի, օ ճէմիյէթ-
տէ թալաաթ, Ճէմալ վէ սաիր միւթէՀալլիգան
Հաղըր իտիլէր: Մ. Մ. Ամէրիգանըն տախիլի
մուՀարէպէսի Հազգընտա պաՀս էտիպ, մուՀա-
րէպէտէն սօնկրա ճէնուպի էյալէթլէրին Հալի
թիւրքիանըն չիմտիքի Հալինէ միւշապիՀ իտի-
լինի պէյան էլլէտիմ: Պու նութզըն նէթիճէսի
օլարագ կէօրիւնիւյօր քի թալաաթ էվրօփատա
արատըղը մատտի մուսվէնէթի Ամէրիգատան
իսթիՀսալ էտէպիլիր գանըշընա կէլտի, զիրա
նութզըն անլէր իւզէրինէ տէրին պիր թէէսիր
պրագմըշ իտի: Պէն գաթէն էվլէլէճէ անլէրէ տէ-
միշ իտիմ քի, Նիւ Եօրգըլ մէշՀուր Մր. Հէնրի
Պրուէր թիւրքիայա կէօնտէրիլպ թիւրքիանըն
աՀվալ և մալիյէսինի թէֆթիշ էլլէսին: Իշպու
թէքիթիմ անլէր թարաֆընտան մէսէրրէթլէ
գապուլ օլունմուշ իտի: Պու վագթտա թիւր-
քիանըն փարաճա իՀթիյաճը ազիմ իտի: Սէնէ-
լէրճէ թիւրքիայա փարա վէրէն մէմլէքէթ Ճը-
րանսա օլուպ, 1914ին պաՀարընտա Ճրանսըզ
պանքէրլէր պիր տիկէր իսթիգրագ իշիւն Օս-
մանը Հիւթիւմէթիյլէ միւթեաթէպէյէ կիրմիշ-
լէր իտի: Ալմանեսա տա Օսմանը Հիւթիւմէթինէ

փարա էօտիւնճ վէրմիշ իտի իսէ տէ, պու վա-
զըթլարտա Պէրլինտէնմատտի պիր մուսվէնէթ
ալմագա թիւրքիանըն իւմիւտիւ գուվլէթլի տէ-
լիլ իտի:

1913ին Դեկտեմբեր ալընըն սօնընա տօղրու
թիւմարէթ վէ զրաաթ նաղըրը Պուսթանի էֆէն-
սի (Սիւրիալը Գրիսթիան) իսթիգրագ մէսէլէ-
սի Հազգընտա պէնիմլէ իսթիշարէ էթմէք իւզ-
րէ սէֆարէթիանէյէ կէլտի: ՄիւմաիլէյՀ 1913
տէ Շիգալի Սէրկի ի ումուսիինն Օսմանը վէ-
քիլի օլուպ, ինկիլիզճէյէ քեամիլէն աշինա իտի:
Շախս և մէրգուճ թիւրքիանըն մալիյէ ումու-
րընը սըրասընա դօչաճագ Ամէրիգալը սէրմայէ
սահիպլէրի պուլունուպ պուլունմատըղընը պէն
տէն անլամագ իսթէտի: Վէ լաքին պէն թիւր-
քիայա անճագ ալթը Հաֆթա էվլէլէ կէմիշ իտի
լիմտէն, պէօյլէսի պէօյլէք պիր մէսէլէլի Ա-
մէրիգալը պանքէրլէրէ թալսիյէ էտէսլիլէք
իշիւն մըգտար և քեաֆի մալիւմաթըն եօզ իտի:
Պուսթանիինն վիյատէսիլլէ տարտա օլտուղընը
անլատը իսէմ տէ, թիւրքիանըն աՀվալ և մալի-
յէսի Հազգընտա մալիւմաթ և քեամիլէմ օլմա-
տըղճա սէօղիւմիւն Ամէրիգալը պանքէրլէր ին
տիւտէ չօզ պիր թէէսիրի օլմայաճաղընը անա
պիլտիւտիմ:

Պունտան պիր գաշ կիւն սօնկրա թալաաթ
եանըմա կէլիպ, մէմլէքէթին Հէր թարաֆընը
տօլաշըպ թիւրքիանըն աՀվալ և մալիյէսի Հազ-
գընտա տօղրուտան մալիւմաթ թալսիլէ էթմէմի
թալսիյէ վէ միւմքին իսէ չիմտիլիք ազ պիր միզ
տար իսթիգրագ պուլապիլմէքիլիմի արզու էյ-
լէտի: Ուալինէտէ Հիշ փարա օլմատըղընը վէ
պէշ միլիօն տալէր իսթիգրագ ալընապիլիլ իսէ
Հիւթիւմէթ մուվագդաթէն տարլըդտան գուր-
թուլաճաղընը պէյան էլլէտի: Պէն տէ Հէմ թիւր
քիայը տօլաշմագ Հէմ տէ իսթէտիլի իսթիգրա-
զը էլտէ էթմէք իշիւն չալըշաճաղըմը վատ էյ-
լէտիմ:

Ամէրիգանըն խարիճիյէ նաղըրըլա միւ-
թեաթէպէտէն սօնկրա, եէկէնիմ վէ շէրթիմ
Մր. Բապըրթ Ի. Սալմընա եազտըմ քի, Նիւ
Եօրգտա պաղը պանքէրլէր իլէ կէօրիւշիւպ
թիւրքիա Հիւթիւմէթինէ փարա վէրմէք իս-
թէ՞ր մի տէյիւ անլէրին ֆիքրինի անլասըն: Մր.
Սալմընըն կէօնտէրտիլի մէթթուպտա Նիւ Եօրգ
պանքէրլէրի թիւրքիայա փարա վէրմէք իսթէ-
մէտիլլէրի, անճագ քի, Մր. Գ. Գ. Կ. Պիլինկ
քէնտիսի թէնէզգիւՀ վափօրըլա Իսթանպօլա

կի, պէնսիմէ վէ Օսմանը վիւթէլա մէճլի-
սիլէ իշպու մէսէլէ հազգընտա միւշալէրէ էթ-
մէք իսթէտիյի պիւտիւրիմիշ իտի: Օլ մէքթու-
պըն թարիսիւնտէն չէնու կիւն սօնկրա Մր. Պի-
լինկ Եօլա չըգտը: Մէրգուճըն իսթանպօլա քէն-
տի շախսի վափօրըլա կէլէճէյի վէ մէրգուճըն
կէլմէսիյէ պօշալմըշ օլան Օսմանը իսպիլէսի
նին Ամէրիգալը պանքէրլէր վասըթասըլա տօյ
տուրուլուպ թիւրքիանըն ումուր Ե մալիյէսի սը-
րասընա գօնուլաճաղը խապէրի սէֆարէթխա-
նէլիւտէ աղիմ պիր Հէյէճան Հուսուլէ կէթիր-
տի:

Պու մէսէլէալէ Էն պիյաուէ ինթէրէսօ կէօս-
թէրէն քիմսէ Վանկընհայմ իտի, զիրա թիւր-
քիանըն ֆապր Ե հալը թիւրքիայը Ալմանեսա թա-
րաֆընա սիւրմէյէ մէճպուր էտէճէյիւնտէն, Ա-
մէրիգա թիւրքիանըն մուսալէնէթ ի մալիյէսի-
նէ գօշմասը Վանկընհայմըն իշինէ կէլմէյօր ի-
տի: Պիր կիւն Մր. Պիլինկպին գօնաղընըն, աթ-
լարընըն վէ աղիմ սէրվէթինի իմա էտէն սաիր
չէյլէրի Վանկընհայմա կէօսթէրտիյիմտէ մէր-
գուճ զիյատէսիյէ հայրէթտէ գալտը: Պուստան
սօնկրա կէչէն պիր գաշ կիւն գարֆընտա էլլի-
լէր վէ էճնէպի տիւվէլ վէքիլլէրի օֆիսիմէ կէ-
լիպ պալատէ գիրք էթտիյիմ թասվիւրլէրի հա-
վի ալպօմը կէօրմէք իսթէտիլէր:

Մր. Պիլինկպին իսթանպօլա եթթիւմէսիւնին
վազթը եազլաշմասը սըրասընտա, թալաաթ
մէրգուճա վէրիլէճէք զիյաֆէթլէր իշինէ աղիմ
թէտարիքեսաթտա պուլունուպ, պու զիյաֆէթ-
լէր քիմլէրի տալէթ էթմէմիլ կէրէք իտիյի հազ
գընտա պէնսիմէ միւշալէրէյէ կէլտի: Պաշգա
սըրալարատա օլտուղը կիպի պուստա տա Վան-
կընհայմ Հէփսիւնտէն իլէրի կէչտի: Ոսասէթէն
թէրթիպ էտիպ քէնտինի տէ տալէթ էթմիշ ի-
տիյիմիլ զիյաֆէթէ կէլէմէյէճէլիւնտէն, ազլամ
զիյաֆէթտէն էվվէլ քէնտի էվիւտէ էօյլէն թա-
ամընա տալէթ էթմէմի իսթէլիպ, պէօյլէլիքլէ
տիկէր տիփօմաթլարտան պիր գաշ սաաթ էվ-
վէլ Մր. Պիլինկպ իլէ միւշալաթտա պուլուն-
տու: Մր. Պիլինկպ Վանկընհայմա աչըգտան պէ
լան էյլէտի քի, թիւրքիայա տօղրու Հիւսն ի
թէվէճճիւհիւ օլտուղընտան արգու օլունան տէյ
նի վէրէճէյիւն իշթիմալիյէթ գուվլէթլի տիւր:

Ազլամ վազթը Մր. Պիլինկպ վէ մալիյէթին
տէ օլան քիմսէլէրէ քէչտէ օլունան պիր զիյա-
ֆէթտէ վիւթէլա մէճլիսիւնին Էն մարուֆ ազա
լարը հազըր իտիլէր: Զիյաֆէթտէն էվվէլ թա-

լաաթ, Մր. Պիլինկպ վէ պէն իսթիգրապ մէսէ-
լէսի իշինէ մուֆասսալէն գօնուլտուգ: Պրան-
սըզ պանքէրլէր օլ կիւն թիւրքիանըն շարթլարը
նը գապուլէթմիշ օլարապ լազըմ կէլէն փարայը
անլէր վէրէճէլէրինտէն, չիմտիլիք Ամէրիգա
տան իսթիգրապ էթմէք լազըմ օլմատըղընը փէք
փօլիթիգալը թապիրաթլա թալաաթ Մր. Պի-
լինկպէ պիւտիւրիպ մէմնուլիյէթինի պէյան էյ-
լէտի: Մէմնուլիյէթ արգ էթմէյէ պէօյիւք սէ-
պէպի տէ վար իտի, զիրա Մր. Պիլինկպին իս-
թանպօլա կէլտիյիւնի կէօրէրէք Պրանսըզ պան-
քէրլէր փարալը քէնտիլէր վէրմէք գարարընա
կէլտիլէր:

Միւթէրճիմ ՀԱՅԿ ԱՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

Copyright, 1918, Doubleday, Page & Company.

(Տէվաւ օլումաւազ)

ԲԱՅՁՐԱ ՔՐԻՍՏԸՍ ՀԷՏԻՅԵԼԵՐԻ

Միւպէշիւր ի մէշհուր Պիլի Սընտէյ՝ եա-
զընտա իրատ Ե քէլամ էտէր իքէն, «Բայգըր օլ
գատար էնկիւնէ տիւշտիւ քի ճէՀէննէմէ կէրի
չըգմասը իշինէ հալա կէմիսինէ պինմէսի կէ-
րէք» տէմիշ տիւր:

Բայգըր՝ Քրիստըստա նէ՝ Հէտիյէլէր ալա-
ճաղըմ տէլու տիւշիւնիւր իքէն ուզուլա վար-
մըշ, վէ բիւյասընտա պիր տար ազաճը, պիր
էլէքթրիք շէր, պիր պօղազ քէնտիւրի, վէ պիր
գաթիլ եաֆթասը կէօրէրէք գօրգու իլէ ույան-
մըշ տըր:

Թաճ ուշմալա ուշտու, պազալըմ պաշ եէ-
րինտէ գալաճա՞զ մը:

Ալման սըպմէրինլէրի՝ Ֆէնա սուրէթտէ
իլէ պաշլատըլար, վէ գըրիւլըլարը տաՀա ֆէ-
նա սուրէթտէ իշի պիթիւրտիլէր:

Սուլթան Համիտ Հօէնցօլէրն ֆամիլիալընա
պիր տալէթիյէ կէօնտէրիպ, «կիտէճէք եէրի-
նիլ Եօլ իսկ եանըմա կէլին» տէմիշ տիւր:

Բայգըր քէնտինի թէպրիլէ իշինէ պիր քի-
թապ եազըյօր իմիշ, իլք պապը «եալան» իքին-
ճի պապը «փլան» իւշիւնճիւսիւ, «թալան» վէ
տէօրտիւնճիւսիւ քէնտինէ գալան հազգընտա:
Իլք իւշ պապարը չօղտան պիթիւրմիշ, տէօր-
տիւնճիւյէ կէլինճէ գալէմի եթթիւրմիշ:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

Հիմնականորեն հաքքը իսմիլէ մալիմ խաթթը հարպ նիհայէթ փարէ փարչա օլուպ, Միւթթէֆիդ օրտուլար Ալմանեանն հուտուալնտան տախի իչէրի կիրէրէք Բէնօ նէհրինէ գատար իլէրլէտիլէր, վէ միւթարէքէ շարթըն-ճա իշղալ էտիլմիշ օլան պու խաթթըն կիւն տօղու թարաֆընտա տախի պիթարաֆ պիր եէր դաւալը:

Իշէր պու մէվգիտէ իքէն Ֆիլտ Մարշալ Հինտէնպուրկ Պէրլինտէքի գապինէյէ խապէր կէօնտէրիպ Միւթթէֆիդլէրին իշղալ էթտիքէրի վէ պիթարաֆ սինօրըն իչէրիսինտէ, անտէն 6 միլ կիւն տօղուլա տիւշմէք իւզրէ, տիկէր պիր խաթթը քապէրի թէշթիլ էթմէք ազմինտէ պուլունտուղընը պիլտիլմիշ տիր:

Պու թասալվուր Միւթթէֆիդլէրի մէմլէքէթին իչէրիսինտէ տօղու զիյատէ իլէրլէմէք-տէն մէօն էթմէք իչիւն միւ, եօգսա տախիլտէքի Պօլչէվիք հարէքէթին տուրտուրմա՞գ իչիւն միւ օլտուղու մալիմ տէյիլ իսէ տէ էլան մէվճուտ օլան սօսիալիսթ հիւքիւմէթին փէք խօշունա կիթմէյիպ, աճէպա Հինտէնպուրկ վէ սաիր պիր թազըմ ասքէրի մէմուրլար՝ ինզըլապա գարշը պիր ինզըլապ չըգարմա՞գ ֆիքրինտէ՞ մի տիրլէր տէյու չիւպէն վէրմիշ տիր:

* * *

Պու սօն մուխարէպէնիմ մալնա վէ քանքա գալաքը թամմ նէ տէրէճէտէ օլտուղը հալա հիսապ էտիլմէք իսէ տէ, պու կիւն դազէթալար տա նէշր օլունան պիր ըրփօրթա կէօրէ՞ Ալմանեանն ճանճա գալաթը (էօլէնլէր) 2 միլ-եօն վէ Ֆրանսանընքի 1½ միլեօնա եազըն, Ինկիլթէրրա, Իթալիա, Ալսթրիա, Բուսիա վէ Ամէրիկանընքիլէրլէ Պալգան տէվլէթլէրի վէ Թիւրքիւն գալաթը տա 4½ միլեօն թութարա՞գ ճանճա քիւլի գալաթ 8 միլեօն, եախօտ պուլնտան պիր ասր էվվէլ Նափօլէօնըն մուհարէպէլէրինն տէօրթ գաթը հիսապ օլունապիլիր:

Եարալըլարըն սալըսը ալէսսէվիլէ էօլէնլէրին տէօրթ միսի իսէ տէ, օնլարտան պէօյիւք գրսմը իֆաղաթ պուլարա՞գ, եինէ ատի էօմը մէշ դուլիլէթլէրինն տէօնտիւքաէն սօնկրա էփէյի պիր գըսմը գալըր քի քէնտիլէր տիւնեայա, վէ տիւնեա քէնտիլէրէ պար օլարա՞գ պէշէրիլէթին սէֆալէթ վէ տարլըգ եիւքիւնիւ վէ հիւքիւմէթ-

լէրին վէրկի վէ սալըլարընը աղըրաշալըրթը-լար:

* * *

Իթալիանըն Մաթուպաքը նէտէն իպարէթ օլտուղընա տաիր վարիտ օլան խապէրլէր՝ սուլէ գօնֆէրանալնա էփէյի իշ աշըրաճաղընը կէօնտէրիյօրլար: Գարիուլն պիլիլլէր քի, մուհարէպէնին պիտայէթինտէ պիր սէնէ գատար միւտտէթ Իթալիա պիթարաֆ տուրտու, վէ քէնտինէ պիր թազըմ վատլար օլմատըգճա Միւթթէֆիդլէր թարաֆընա պիլլէմէտի:

Իթալիա Հէնուլ պէօյիւմէքտէ օլան եէնի պիր տէվլէթ օլտուղը հալտէ միւսթազպէլ իչիւն պէլի վէ պէօյիւք իլանլարը վար: Անլէրտէն պիրի՞ Աֆրիգա սահլիլնտէ գատիմ Բօմա տէվլէթինէ թապի Թրիփօլիլի գապթ էթմէք իտի քի Թիւրք իլէ ճէնքլէշիպ օրայը ալտը: Ախէր պիր իլանը տախի Ատրիաթիք տէնիլի շարգընտա վազը սապըգ Ալսթրիայա թապի եէրլէրի էլէ կէշիւմէք իտի:

Չօգճա Եուկօ-Սլավլարըն վաթանը օլան պու շարգի գըթալար էհալիսինէ մուախարէն վէրիլմիշ օլան իսթիլալիլէթ՝ Իթալիանըն Ատրիաթիք փլանլարընա էնկէլ սալըլարա՞գ, օ չիմտի պու մէսէլէյի Սուլէ գօնֆէրանալնըն հուգուրընա կէթիլիյօր, վէ քէնտինէ վէրիլմիշ օլան վատլարա կէօրէ իսթիհզա՞գ իտտիասընտա պուլունուլօր: Իթալիա Գրալը, Պաշ Վէքիլի, վէ Խարիճիյէ Նազըրը՝ Բէիս Ուիլսընը կէօրմէք իւպրէ Փարիզէ կէլտիլէր:

ՎէճԱԹ

Ասլէն Այնթապը վէ Հէմշէհրիլէրինն չօղունա մալիմ օլան Պրն. Մուսէն Ս. Պարսամեան (Պարսում Սարգիս աղանըն մախտումը), սէքիլ սէնէտէն պէրու Ամէրիգատա պուլունա-րա՞գ սօն իւշ սէնէլէրի Բէյսին Ուիսքանսինտէ խալընըլըգա մէշղուլ օլտուղը հալտէ իշպու Դեկտ. Տտէ Սիլէնիշ Ինֆիլիլէնգատան միւթէէսիլէն վէֆաթ էթմիշ իտիլինի մաթթէէսիլէ իիպար, վէ Հէմշիլէ Հէմ պիրատէլլէրինն տօղու իշթիւրաքը Հիսսիմիլի պէյան էտէրիլ:

Չօնուղըլընտան պէրու պիլգէ մալիմ օլան մէրհում տօսթըմըգ դալրէթլի վէ շէնմէշ-րէպ պիր գաթ հալիտաէ հիւսն ի մուաշէրէթիլէ Հէր քէսին տօսթըլընը գաղանմըշ օլարա՞գ, վէֆաթընտան տօլալը չօղլարըն միւթէէսսիր օլա-ճաղընը պիլիլիլ: Պրն. Պարսամեան 39 սինիլն տէ վէ հալա էվլէնմէմիշ իտի: